

OPISKELIJA OHJAUKSEN LAATUKRITEERIEEN KEHITTÄMINEN
Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin lastentautiin
toimintayksikössä

Henna Koivupuisto

Marika Toivonen

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Marraskuu 2013
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Henna Koivupuisto, Marika Toivonen
Opiskelijaohjauksen laatukriteerien kehittäminen Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin lastentautien toimintayksikössä.

Opettajankoulutuksen kehittämishanke 43 sivua + 13 liitesivua
Marraskuu 2013

Tämän kehittävän työntutkimuksen tarkoituksena oli tuoda Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin harjoittelun ja työssäoppimisen ohjauksen laatuvaatimukset ja kriteerit Seinäjoen keskussairaalan lastentautien toimintayksikön lastenosastojen; lasten ja nuorten poliklinikan, vastasyntyneiden tehostetun hoidon osaston (P02) ja lastenosaston (B21) opiskelijaohjaajien tietoisuuteen ja osaksi lastentautien toimintayksikön opiskelijoiden harjoittelun ja työssäoppimisen ohjausta. Tavoitteena oli luoda omat opiskelijaohjauksen laatukriteerit kullekin lastentautien toimintayksikön osastolle sekä nostaa esiin heidän opiskelijaohjauksessaan kehitettäviä asioita.

Kehittämishankkeeseen osallistui opiskelijaohjaajia Lasten ja nuorten poliklinikalta (13), vastasyntyneiden tehostetun hoidon osastolta (4) ja lastenosastolta (9). Aineistoa kerättiin osastotunneilla huhtikuu – lokakuu 2013 välisenä aikana. Osastotunneilla keskustelurungon aihealueet perustuivat Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin yhdessä Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SeAMK) sosiaali- ja terveysalan yksikön ja Koulutuskeskus Sedun kanssa syksyllä 2012 laatimiin harjoittelun ja työssäoppimisen ohjauksen laatuvaatimuksiin ja kriteereihin.

Yhteistyötä käsittelevien laatukriteereiden alueella keskustelua syntyi opiskelijamääristä, kuka niistä päättää, osastonhoitaja vai ylihoitaja ja onko opiskelijaohjaukselle riittävästi aikaa. Tiedonkulun alueella tärkeänä pidettiin opiskelijan ohjauksiansiota. Jonkinlainen ohjauksiansio löytyikin joka osastolta mutta sen sisältö ja päivitys sekä sen paikan määrittäminen jäivät työnalle. Myös opiskelijavastaavan tehtäväkuva vaatii vielä tarkastelua. Oppimisympäristön strategia, hoitotyön toimintaohjelma ja hyvä hoito sekä työ- toiminta ja turvallisuusohjeistus olivat joka yksikössä saatavilla. Harjoitteluyksiköiden ilmapiiri koettiin oppimista tukevaksi. Opiskelijaohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat poikkesivat toisistaan yksiköiden kesken. Ohjauksuhteen todettiin olevan joka yksikössä vastavuoroinen, keskusteleva ja avoin. Opiskelijaohjaajien sitoutumista ja myönteistä suhtautumista opiskelijaohjaukseen edistivät harjoittelujaksolle asetettujen tavoitteiden selkeys, ajoissa saatu tieto tulevista opiskelijoista, mahdollisuus osallistua tavoite- ja palautekeskusteluihin, ohjaavan opettajan tuki ja CLES- palautteiden läpikäynti osastotunneilla.

Asiasanat: Opiskelijaohjaus, laatukriteerit, lastentautien toimintayksikkö

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	HARJOITTELU OSANA SAIRAANHOITAJIEN JA LÄHIHOITAJIEN KOULUTUSTA.....	6
	2.1 Harjoittelu osana sairaanhoitajaopiskelijan ammattikorkeakouluopintoja.....	6
	2.2 Työssäoppiminen lähihoitajakoulutuksessa	7
3	HARJOITTELU TYÖYMPÄRISTÖSSÄ TERVEYSALALLA.....	9
	3.1 Harjoittelun tavoitteet	9
	3.2 Opiskelijaohjauksen vastuut.....	10
	3.3 Harjoittelun oppimisympäristö	11
	3.4 Harjoittelun ohjaussuhde.....	13
	3.5 Harjoittelun arviointi.....	17
4	OPISKELIJAOHJAUKSEN LAATUVAATIMUKSET JA KRITEERIT TERVEYDENHUOLTOALALLA	19
	4.1 Sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten ja organisaatioiden välinen yhteistyö	20
	4.2 Tiedonkulku.....	21
	4.3 Harjoitteluyksikkö oppimisympäristönä	22
	4.3.1 Hoidon toiminnan lähtökohdat.....	23
	4.3.2 Harjoitteluyksikön ilmapiiri.....	23
	4.3.3 Ohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat	24
	4.4 Ohjaussuhde.....	25
	4.5 Opiskelija	25
	4.6 Ohjaaja.....	27
	4.7 Harjoittelua ohjaava opettaja.....	28
5	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS	30
	5.1 Kehittämishankkeen toteutustapa	30
	5.2 Kohderyhmät.....	31
	5.3 Aineistonkeruu	32
6	TULOKSET	35
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	36
	7.1 Yhteistyö	36
	7.2 Tiedonkulku.....	36
	7.3 Oppimisympäristö	37
	7.3.1 Ohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat	38
	7.4 Ohjaussuhde.....	38
	7.5 Ohjaaja.....	38
8	POHDINTA.....	40
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakouluopiskelijoiden ja toisen asteen koulutuksessa olevien opiskelijoiden koulutuksessa muodostaa ohjattu harjoittelu ja työssäoppiminen merkittävän osan. Työn monipuolisuus, haasteellisuus ja vastuullisuus opitaan erityisesti työssä. Toiminnan soveltamisen mahdollisuus jokapäiväisessä elämässä opettaa myös parhaiten. Työnantajien mukaan opiskelijan asenne työhön, motivoituneisuus ja työssä kehittymisen tarve koetaan palkitsevana. Opiskelijat kokevat, että harjoittelujaksolla opettaa parhaiten oman alan käytännön työtehtävät todellisessa työympäristössä. Myönteisen palautteen ja vastuun saamisen opiskelija kokee hyväksi kehittymiselleen. (Salonen, 2006, 6 - 9.) Harjoittelun avulla kehitetään opiskelijan osaamista sekä vahvistetaan työelämässä tarvittavia taitoja. Harjoitteluaikaan opiskelija myös samastuu ammattialansa edustajiin ja kasvaa ammatillisesti. Harjoittelu on niin opettajan, opiskelijan kuin ohjaajankin vastuulla. Tämä edellyttää kaikilta osapuolilta paneutumista ja sitoutumista ohjaukseen ja oppimiseen. Harjoittelun ja työssäoppimisen merkittävän roolin vuoksi on haluttu lähteä kehittämään tätä toimintaa ja laadittu erilaisia opiskelijaohjauksen laatuvaatimuksia ja -kriteerejä, joiden tarkoituksena on edistää sosiaali- ja terveysalan koulutuksen ja työelämän välistä yhteistyötä sekä edesauttaa opiskelijaohjauksen kehittämistä.

Opiskelijaohjauksen laatuvaatimusten ja -kriteerien tavoitteina ovat opiskelijaohjauksen kehittämisen linjaus, opiskelijaohjauksen työkalujen luonti sekä tiedon koonti opiskelijaohjauksen laadusta valtakunnallisen verkoston avulla. Opiskelijaohjauksen tulee perustua alueelliseen strategiaan ja sen tulee olla arvioitua. Toimintayksikötasolla hoitotyön opiskelijaohjauksen toimivuudesta tulee vastata hoitotyön johtajan. Lisäksi toimintayksiköissä tulee olla sovittuina opiskelijaohjauksen vastuut. Toimenpiteenä on vakiinnuttaa ja kehittää valtakunnallisen yhteistyöverkoston toimintaa sekä luoda toiminta- ja työyksikötasolle hoitotyön opiskelijaohjauksen vastuujärjestelmä. Myös opettajien työelämäjaksojen toteutuminen tulisi vakiinnuttaa. (Elomaa, Lakanmaa, ym., 2008, 75.)

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri (EpsHP) on laatinut yhdessä Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SeAMK) sosiaali- ja terveysalan yksikön ja Koulutuskeskus Sedun kanssa harjoittelun ja työssäoppimisen ohjauksen laatuvaatimukset ja

kriteerit syksyllä 2012. Laatuvaatimusten ja -kriteereiden tavoitteena on varmistaa laadukas ja turvallinen oppimisympäristö opiskelijalle, kehittää ja yhtenäistää opiskelijaohjausta ja edistää sosiaali- ja terveysalan koulutuksen ja työelämän välistä yhteistyötä.

Kehittämishankkeen tarkoituksena on tuoda Etelä - Pohjanmaan sairaanhoitopiirin harjoittelun ja työssäoppimisen ohjauksen laatuvaatimukset ja kriteerit Seinäjoen keskussairaalan lastentautien toimintayksikön lastentautien osaston (B21), lasten ja nuorten poliklinikan sekä vastasyntyneiden tehon (P02) henkilökunnan tietoisuuteen ja tuoda ne osaksi osastojen opiskelijoiden harjoittelun ohjausta.

Tavoitteena on luoda Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin harjoittelun ja työssäoppimisen ohjauksen laatuvaatimusten ja kriteereiden pohjalta omat opiskelijaohjauksen laatukriteerit Seinäjoen keskussairaalan lastentautien osastolle (B21), lasten ja nuorten poliklinikalle sekä vastasyntyneiden tehostetun hoidon osastolle (P02) sekä nostaa esiin heidän opiskelijaohjauksessaan kehitettäviä asioita.

Virallisten termien ohella työssäoppimisesta ja ohjatusta harjoittelusta käytetään monia termejä, kuten käytännön jakso, käytännön harjoittelu ja työharjoittelu. Tässä kehittämishankkeessa työssäoppimisesta ja ohjatusta harjoittelusta käytetään yhteisesti termiä harjoittelu.

2 HARJOITTELU OSANA SAIRAANHOITAJIEN JA LÄHIHOITAJIEN KOU- LUTUSTA

2.1 Harjoittelu osana sairaanhoitajaopiskelijan ammattikorkeakouluopintoja

Ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajien koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä ja ne kestävät 3,5 vuotta. Koulutus koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista. (Opetusministeriö 2006, 70.)

Euroopan parlamentin ja neuvoston ammattipätevyyden tunnistamisesta antaman direktiivin 2005/36/EY mukaan kliinistä opetusta eli ammattitaitoa edistävää harjoittelua tulee sairaanhoitajan ammattikorkeakouluopinnoissa olla 90 opintopistettä. Tästä 90 opintopisteestä 15 opintopisteestä voidaan toteuttaa asianmukaiset potilashoidon välineet sisältävissä ammattikorkeakoulun harjoitustiloissa ja -tilanteissa. Myös 15 opintopisteen opinnäytetyön ja kypsyysnäytteen katsotaan kuuluvan harjoittelun opintopistemäärään. (Opetusministeriö 2006, 70.)

Harjoittelun tulee olla ohjattua ja sitä voidaan toteuttaa ammattikorkeakoulun terveysalan hyväksymissä toimintaympäristöissä. Harjoittelupaikkoina toimivat niin perusterveydenhuollon kuin erikoissairanhoidonkin organisaatiot progressiivisen hoidon eri vaiheissa. (Opetusministeriö 2006, 70.)

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää oikeuden harjoittaa Suomessa sairaanhoitajan ammattia laillistettuna ammattihenkilönä (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 7§). Laillistamisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu todentaa heidän antamansa sairaanhoitajakoulutuksen täyttävän edellä esitetyt koulutuksen vähimmäisvaatimukset (Opetusministeriö 2006, 71).

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajien opintosuunnitelma sisältää terveydenhuollon organisaatioissa toteutettavaa harjoittelua yhteensä 65 opintopistettä. Näiden jakautuminen erikoisaloittain on esitetty taulukossa 1. Opinnäytetyö ja kypsyyskoe ovat 15 opintopisteen laajuiset vähimmäisvaatimusten

mukaisesti. Lisäksi koulutukseen sisältyy 10 opintopistettä koulun tiloissa suoritettua käytännön taitojen harjoittelua. (SeAMK 2012.)

TAULUKKO 1. Terveysthuollon organisaatiossa toteutuva harjoittelu SeAMK:n sairaanhoitajakoulutuksessa 2012-2013 (SeAMK 2012)

Harjoittelu	Opintopisteet
Sisätautikirurgisen hoitotyön harjoittelu	14 op
Mielenterveyden hoitotyön harjoittelu	7 op
Lasten, nuorten ja perheiden hoitotyön harjoittelu	12 op
Vanhusten hoitotyön harjoittelu	7 op
Akuuttihoitotyön tai perioperatiivisen hoitotyön harjoittelu	6 op
Projektiharjoittelu	5 op
Syventävä hoitotyön harjoittelu eriytyvillä alueilla	14 op
Yhteensä	65 op

2.2 Työssäoppiminen lähihoitajakoulutuksessa

Lähihoitajan tutkinto on sosiaali- ja terveysalan ammatillinen perustutkinto, joka voidaan suorittaa joko ammatillisena peruskoulutuksena tai näyttötutkintona. Toisen asteen oppilaitoksissa lähihoitajan tutkinnon laajuus on 120 opintoviikkoa (ov, 1 ov = 1,5 op). Koulutus kestää peruskoulupohjaisena 3 vuotta ja lukiopohjaisena 2 vuotta. Tutkinto sisältää työssäoppimista vähintään 29 ov, jotka koostuvat kaikille pakollisten tutkinnon osien ja pakollisten valinnaisten tutkinnon osien työssäoppimisjaksoista. Lisäksi opiskelija voi valita 10 opintoviikon edestä valinnaisia tutkinnon osia. Näihin osiin sisältyy työssäoppimista vaihtelevasti. (Opetushallitus 2010, 7, 14.) Taulukossa 2 on esitetty Koulutuskeskus Sedun lähihoitajakoulutuksen opetussuunnitelmassa olevat työssäoppimisjaksot.

TAULUKKO 2. Työssäoppimisjaksot Koulutuskeskus Sedun lähihoitajakoulutuksen opetussuunnitelmassa (Sedu 2013.)

Työssäoppimisjakso	Opintoviikot
Kaikille pakolliset (suoritetaan kaikki kolme jaksoa)	
Kasvun tukeminen ja ohjaus	6 ov
Hoito ja huolenpito	6 ov
Kuntoutumisen tukeminen	6 ov
Yhteensä	18 ov
Pakolliset valinnaiset (valitaan yksi koulutusohjelma)	
Ensihoidon koulutusohjelma	11 ov
Kuntoutuksen koulutusohjelma	11 ov
Lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelma	11 ov
Mielenterveys ja päihdetyön koulutusohjelma	11 ov
Sairaanhoidon ja huolenpidon koulutusohjelma	11 ov
Vammaistyon koulutusohjelma	14 ov
Vanhustyön koulutusohjelma	11 ov
Kaikille valinnaiset tutkinnon osat (suoritetaan 10 ov)	
Perioperatiivinen hoitotyö	5 ov
Lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen	4 ov
Vanhusten kotihoito ja huolenpito	5 ov
Akuuttihoito	4 ov
Mieli ja keho kondiksessa	4 ov
Mielenterveyden ha päihteettömyyden tukeminen elämän eri vaiheissa	5 ov
Välähdyksiä vammaistyöstä	5 ov
Nuorten kasvuyhteisöt	5 ov
Syventävä hoitotyö	5 ov
Yhteensä opiskelijan valinnoista riippuen	29 - 37 ov

3 HARJOITTELU TYÖYMPÄRISTÖSSÄ TERVEYSALALLA

”Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri yhteistyössä oppilaitosten kanssa haluaa tarjota laadukasta ohjausta ja opiskelutavoitteita tukevan oppimisympäristön. Harjoittelua ohjaavat Laatusuosituksat terveysalan koulutuksen ohjatusta harjoittelusta ja työssäoppimisesta Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä.” (Harjoittelu yleistä, 2013.)

3.1 Harjoittelun tavoitteet

Terveydenhuollon koulutuksiin kuuluvat olennaisena osana harjoittelujaksot, joiden tavoitteena on edistää ammatillisen osaamisen kasvua ja kehitystä. Sairaanhoitajien ja lähihoitajien perustehtävä on ammatillisen asiantuntijuuden lisääminen. Tämä asiantuntijatehtävä edellyttää ammattitaidon lisäksi ammatillista sivistyneisyyttä ja sisäistettyä ammattietiikkaa. Tästä tehtävästä terveydenhuollon oppilaitokset eivät voi selviytyä yksin vaan se tarvitsee yhteistyötä työelämän organisaatioiden kanssa. (Korhonen 2008, 9.)

Harjoittelun tavoitteena on potilasturvallisuuteen ja palveluiden laatuun liittyvien vaatimusten täyttävien terveydenhuollon ammattilaisten saaminen hoitotyön tehtäviin. Työelämässä tarvittavien valmiuksien varmistamisen lisäksi, harjoittelu auttaa opiskelijaa yhdistämään hoitotyön teoreettista ja käytännöllistä tietoa kokonaisuudeksi. Työnantajalle harjoittelu taas antaa mahdollisuuden rekrytoida uusia työntekijöitä. Työyksikkö voi puolestaan kehittää oppimiskulttuuria hyödyntämällä oppilaitoksen osaamista, asiantuntemusta ja koulutuspalveluja työntekijöiden koulutuksessa. Harjoittelu edistää näin työelämälähtöisen koulutuksen kehittämistä ja suunnittelua yhteistyössä työpaikan ja oppilaitoksen kanssa. Opiskelijaohjausta voidaan kehittää myös mahdollistamalla opetushenkilöstön työelämäjaksot. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009, 70 - 71.)

Opetussuunnitelman tavoitteet perustuvat ammattikorkeakouluissa sosiaali- ja terveysministeriön asettamiin ammattitaitovaatimuksiin ja toisen asteen oppilaitoksissa opetusministeriön laatimiin sosiaali- ja terveysalan tutkintoa koskeviin

säädöksiin. Ohjattu harjoittelu mahdollistaa oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen teoriaa ja käytännön tietoa yhdistämällä. (Luojaus 2011, 25.) Opiskelijan harjoittelua ohjaavat esim. sairaanhoitajan ammatillisten osaamisvaatimusten (Opetusministeriö, 2006) pohjalta kirjatut opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet: Hoitotyön asiakkuus - ja päätöksenteko - osaaminen sekä eettinen -, kliininen -, lääkehoito -, terveydenedistämisen-, opetus- ja ohjaus-, sekä itsensä kehittämisosaaminen. Ohjauksen onnistumisen kannalta on oleellista opetussuunnitelman ymmärtäminen, koska opiskelijan henkilökohtaiset oppimistavoitteet nousevat opetussuunnitelman tavoitteista. Opetussuunnitelmatuntemukseen vaikuttavat kuitenkin ohjaajan henkilökohtainen kiinnostus, opetussuunnitelman laajuus ja vaihtuvuus sekä ajan käyttö. Ohjaajat pitävät lisäksi opetussuunnitelmatuntemusta enemmänkin opettajan vastuuna. (Luojaus 2011, 25 - 26).

Ennen harjoittelua opiskelija on saanut tarpeellisen valmennuksen harjoittelusta vastaavalta opettajalta. Paras oppimistulos varmistetaan kuitenkin ohjaavan opettajan, opiskelijaohjaajan ja opiskelijan yhteistyöllä tarkastellen ja suunnitellen harjoittelun tavoitteita. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009, 71, Luojaus 2011, 25 - 26) Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti käytännön työtehtäviin ja tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003). Ihmisen hoitaminen terveyttä edistävällä tavalla erilaisissa toimintaympäristöissä tukee opiskelijan ammatillista kasvua. (Lehtola 2008,24).

3.2 Opiskelijaohjauksen vastuut

Opiskelijaohjauksen laadun arvioinnista ja strategisesta linjauksesta vastaavat opetuskoordinaattori tai opetusylihoitaja. He ovat vastuussa myös harjoittelu- paikkojen kokonaismitoituksesta, suunnittelusta ja koordinoinnista sekä näyttöön perustuvista opiskelijaohjauksen toimintatavoista. Lisäksi he raportoivat ja tiedottavat opiskelijaohjauksesta sekä osallistuvat alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen opiskelijaohjauksen kehittämiseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011, 73.)

Klinikkaopettaja tai kliininen opettaja ovat vastuussa työyksikössä tapahtuvasta harjoittelusta ja siihen liittyvistä tehtävistä. He kehittävät sähköistä harjoittelu- paikkojen varausjärjestelmää, perehdyttävät opiskelijoita organisaatioon ja edistävät heidän hyvinvointiaan. Henkilöstökoulutus ja laadunarviointi ja siitä tiedottaminen tuovat lisää vastuuta. Lisäksi kehittämissyhteistyö opetuskoordinaattorin tai opetusylihoitajan sekä oppilaitosten kanssa on heidän vastuullaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011, 73.)

Työyksikön opiskelijavastaava / opiskelijaohjauksen mentori tai vastaava päättää työyksikön opiskelijamäärät klinikka- tai kliinisen opettajan kanssa. He päivittävät harjoittelupaikkoja sähköiseen järjestelmään. He nimeävät opiskelijaohjaajat, tukevat ja neuvovat opiskelijaohjaukseen liittyvissä asioissa työyksikössä. Opiskelijoiden perehdytys on heidän vastuullaan. He tekevät myös yhteistyötä klinikkaopettajien ja oppilaitoksen edustajien kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011, 73.)

Opiskelijaohjaajat perehtyvät opiskelijan harjoittelujaksolle asettamiin tavoitteisiin, tukevat opiskelijaa ammatillisessa kehittämisessä ja urakehityksessä. He edistävät teorian ja käytännön yhteensovittamista. Heillä on päävastuu opiskelijan harjoittelun ohjauksesta ja palautteen antamisesta. Opiskelijaohjaaja sitouttaa omalla toiminnallaan opiskelijan työyhteisöön, organisaatioon ja terveysalalle. Hän on myös vastuussa omien ohjausvalmiuksien kehittämisestä. Myös yhteistyöstä klinikka- tai kliinisen opettajan, opiskelijavastaavan ja oppilaitoksen ohjaavien opettajien kanssa opiskelijaohjaajat ottavat vastuuta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011, 73.)

3.3 Harjoittelun oppimisympäristö

Erilaisissa terveydenhuollon toimipisteissä tapahtuvaa opiskelijan ohjattua työskentelyä, joka edistää opiskelijan oppimista, kutsutaan terveysalan käytännön harjoitteluksi. Oppilaitokset valvovat ja ohjaavat terveysalan käytännön harjoittelua kansallisen ja kansainvälisen lainsäädännön pohjalta. (Lehtola 2008, 24.) Oppimisympäristö muodostuu ohjatussa terveydenhuollon harjoittelussa vuodeosastosta tai poliklinikasta ja siellä työskentelevästä hoitohenkilökunnasta (Elomaa, Lakanmaa ym. 2008,12). Harjoittelun oppimisympäristöllä on yhteys

ohjatun harjoittelun onnistumiseen opiskelijan kannalta. Toimintaympäristössä opiskelija oppii taidot, sen lisäksi opiskelijan kokemus onnistuneesta harjoittelusta on vahvasti yhteydessä henkilökuntaan. Työyhteisössä toimivien ihmisten väliset suhteet, osastolla toteutettava hoitotyö sekä yhteisössä vallitseva johtamiskulttuuri ovat tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa opiskelijan ammatillista kehittymistä edistävästi tai heikentävästi. (Elomaa, Lakanmaa ym. 2008, 13.)

Opiskeliijaohjauksen perustan muodostavat henkilökunnan suhtautuminen opiskelijaan, työyhteisön toiminta ja siellä tarjotut oppimistilanteet sekä työyhteisön ilmapiiri. Myönteinen oppimiskokemus rakentuu ohjaukulttuurille, joka tukee myönteistä ilmapiiriä ja kollegiaalista suhtautumista opiskelijoihin. Kuulluksi tuleminen sekä oikeus ja velvollisuus perustehtävän tekemiseen kuvaavat työyhteisön yhteisöllistä hyvinvointia. Työyhteisön pedagogiset käytännöt, sosiaaliset rakenteet ja hoidon laatu määrittävät oppimisympäristön laatua eikä kliininen erikoisala. On ensiarvoisen tärkeää muistaa, että opiskelija oppii mallista. Se, miten ohjaaja suhtautuu potilaisiin, toimii mallina myös opiskelijalle. On tärkeää, että ohjaaja on sisäistänyt eettisesti korkeatasoiset potilastyön lähtökohdat. Opiskelijan oppimista edistävät vastuun saaminen erilaisissa oppimistilanteissa sekä palaute tilanteissa toimimisesta. Opiskelija ymmärtää parhaiten hoitotyön kokonaisuuden vain osallistumalla potilaiden hoitoon. (Luojaus 2011, 27.)

Vuorovaikutus ohjaajan ja opiskelijan kesken luo työyhteisöstä turvallisen, avoimen ja reilun. Tällainen työyhteisö edistää opiskelijan oppimista hyväksymällä opiskelija hoitotiimin jäseneksi. Opiskeliijaohjauksen tulee perustua lisäksi jatkuvuuteen, vapaaehtoisuuteen, sitoutuneisuuteen ja luottamuksellisuuteen jotta ohjauksen laatua on mahdollista kehittää. Näyttäisi siltä, että ohjaustehtävää arvostetaan nykyisin enemmän kuin kymmenen vuotta sitten. (Luojaus 2011, 27 - 28.)

Työyhteisön jäsenten tulisi olla hyvin tietoisia omasta perustehtävästään ja tavoitteistaan, sillä työskentelymotivaatio välittyy opiskelijoille hyvin helposti. Tiimiyöskentely, hyvät kommunikaatiosuhteet ja koulutettu henkilökunta kuvaavat opiskelijamyönteistä osastoa. Tällaisella osastolla opiskelija on ensisijaisesti oppija ja hän saa perustan myönteisille oppimiskokemuksille. Psykologisen tur-

vallisuuden tarjoavaa työyhteisöä pidetään hyvänä harjoitteluyhteisönä. Opiskelijalla on johonkin kuulumisen tunne. Hyvässä harjoitteluyhteisössä on myönteinen, reilu ja tukeva ilmapiiri. Edellytys on että, opiskelija on aktiivinen ja halukas sitoutumaan työryhmään. (Elomaa, Lakanmaa ym. 2008, 14 - 16.) Ammattitaitoa edistävissä harjoittelussa opiskelija on vastuullinen omasta oppimisestaan ja hänen tulee toimia oppimistavoitteiden suuntaisesti (Korhonen 2008, 30).

Työyhteisössä koettu kiire, opiskelijakielteisyys ja ohjaajien välinen vähäinen yhteistyö kuvaavat työyhteisön huonoa ilmapiiriä. Tällainen ilmapiiri heikentää opiskelijan ammatti-identiteetin löytymistä eikä opiskelija sitoudu työyhteisön toimintaan. Opiskelija ei myöskään opi koska ohjausta ei anneta eikä opiskelijaa ohjata oppimisen kannalta keskeisiin oppimistilanteisiin. Opiskelijaohjauksen laatu on yhteydessä työyhteisön kokemaan kiireeseen, ohjaajien ohjausvalmiuksiin ja sitoutuneisuuteen ohjaustehtävässä. (Luojus 2011, 28 - 29.)

3.4 Harjoittelun ohjaussuhde

Opetusministeriö (2006) määrittelee opiskelijaohjauksen työyksiköissä tapahtuvaksi terveysalan opiskelijoiden päivittäiseksi ohjaukseksi ja tukemiseksi käytännön harjoittelun aikana. Tavoitteiden laatiminen ja niiden saavuttaminen sekä arviointi ja palautteen antaminen kuuluvat kiinteästi opiskelijaohjaukseen. Opiskelijaohjauksen tavoitteena on, että opiskelija perehtyy käytännön hoitotyöhön ja oppii yhdistämään teoreettista ja käytännöllistä tietoa aidoissa potilastilanteissa. (Opetusministeriö 2006.) Ohjatussa harjoittelussa opiskelijat tutustuvat terveydenhuollon toimintaan ja arvoperustaan. Opiskelija perehtyy ammatitopintojen kannalta keskeisiin tehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. Opiskelija saa näin kokonaiskäsityksen hoitotyöstä. Yleensä opiskelijat pitävät harjoittelua tärkeänä osana ammatillista kasvuaan ja kehittymistään. (Elomaa, Lakanmaa, Paltta, Saarikoski & Sulosaari 2008, 25.) Lehtolan (2008, 22) mukaan ohjaus on opetuksen osa-alue, jossa käsitteellinen tieto ja sen käytäntöön soveltaminen painottuvat. Hän pitää ohjausta ennen kaikkea vuorovaikutusprosessina ohjaajan ja opiskelijan välillä.

Ohjauksessa keskeisintä on opiskelijälähtöisyys ja haasteena teorian ja käytännön yhdistäminen. Ohjaajien parhaina osaamisalueina on pidetty työikäntö-

jen, -menetelmien ja -prosessien hallintaa. Haastavinta ohjaajille on ollut soveltaa juuri teoriaa käytäntöön. (Elomaa, Lakanmaa ym. 2008, 26 - 27.) Kasvatustieteen lisensiaatintutkimuksessaan Korhonen esittelee (2008, 25 - 26) Euroopan eri maissa toteutettuja työssä oppimisen integrointeja koulutukseen. Perinteisessä mallissa korostuu teorian ja käytännön erillisyys. Kolbin kokemuksellisen oppimisen malli edellyttää yhteistyökumppanuutta opiskelijan, oppilaitoksen ja työelämän välillä. Tämä malli näkyy vahvasti suomalaisessa ammattikorkeakoulupedagogiikassa. Brittiläisessä yleisten avaintaitojen mallissa määrätyt oppimistulokset tuotetaan harjoittelun kautta, kun taas saksalainen työprosessimalli mahdollistaa opiskelijan opiskelun ja harjoittelun yhtäaikaaisesti saman viikon sisällä. Yhdistävässä eli konnektiivisessa mallissa puolestaan painotetaan oppimisen tilannesidonnaisuutta, siinä rajanylitystaitojen kehittämistä pidetään tärkeänä. Esimerkkinä tästä mallista Korhonen tuo esille projektioiskelun yhteistyössä työelämän kanssa. Tätä mallia Korhonen pitää tavoittelemisen arvoisena.

Ohjaukseen sitoutunut ohjaaja arvostaa, tukee ja vahvistaa opiskelijan itseluottamusta sekä kannustaa opiskelijaa vastuunottamiseen ja itsenäiseen suoriutumiseen. Onnistuneessa ohjaussuhteessa vuorovaikutus on avointa ja siinä vallitsee luottamus. Tällainen ohjaussuhde edistää opiskelijan sitoutumista tulevaan ammattiin, edistää opiskelijan ammatillista kasvua ja mahdollistaa tehokkaan oppimisen. Ohjaussuhteen jatkuminen koko harjoittelujakson koetaan tärkeäksi. Nimetty ohjaaja ja samojen vuorojen tekeminen ohjaajan kanssa turvaavat jatkuvuutta. (Elomaa, Lakanmaa ym. 2008, 26 - 27.) On erityisen tärkeää, että ohjaaja on inhimillisesti läsnä, vaikka ohjauksen pääpaino on opiskelussa, harjoittelussa ja työelämän kysymyksissä (Korhonen 2008, 33).

Harjoittelun ohjaaja on opiskelijalle esikuva, mikä edellyttää ohjaajalta riittäviä ohjausvalmiuksia, kuten pedagogisia taitoja, tietoja erilaisista oppimisstrategioista ja taitoa antaa palautetta. Ohjaus on vastavuoroista eli ohjaajan mahdollisuus oppia on myös hyvä tiedostaa ja hyödyntää. Opiskelijaohjaus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jossa ohjaaja ei toimi vain tiedonjakajana vaan sitoutuu ohjaamiseen. Opiskelijat odottavat ohjaajilta ihmissuhdetaitoja, ammatillista pätevyyttä ja ohjauksellista kykyä. Hyvää ohjaajaa kuvaavat ohjaajan persoonallisuus, vuorovaikutustaidot, ohjaushalukkuus ja opetustaidot. Hy-

vällä ohjaajalla on hyvä suhde opiskelijoihin, hän on hoitotyön asiantuntija ja hänellä on riittävät hoitotaidot. (Elomaa, Lakanmaa ym. 2008, 26 - 29.)

Korhonen (2008, 38) kuvaa hyvän ohjaajan ominaisuuksia kolmella c:llä. Hyvällä ohjaajalla on luovuutta (creativity), rohkeutta (courage) ja aitoa pedagogista rakkautta (caring). Samansuuntaisia hyvän ohjaajan ominaisuuksia tuo esille myös Lehtola (2008) pro gradu - tutkielmassaan Opiskelijaohjaus ennen ja jälkeen ohjaajakoulutuksen. Hyvä ohjaaja on kiinnostunut omasta työstään ja ottaa opiskelijan mukaan hoidon suunnitteluun ja toteutukseen. Hän varmistaa, että opiskelija on ymmärtänyt potilaiden hoidon tarpeen, hoitotyön toiminnot ja menetelmät. Opintojen alussa hyvä ohjaaja haluaa kuulla opiskelijan ajatuksia, opintojen puolivälissä ohjaaja on kiinnostunut ohjauksesta sekä tuntee opiskelijan tavoitteet. Opintojen lopussa ohjaaja antaa vastuuta opiskelijan kykyjen mukaisesti. Ohjaajan tärkein tehtävä on luoda tilaa opiskelijalle. Se tarkoittaa, että opiskelijalle annetaan paikka, aikaa ja turvallisuuden tunnetta. Ohjaaja tutustuttaa opiskelijan harjoittelupaikkaansa, esittelee opiskelijan henkilökunnalle, viettää laadukasta aikaa opiskelijan kanssa ja on aidosti kiinnostunut opiskelijasta yksilönä sekä opiskelijan oppimiselleen asettamista tavoitteista. Ohjaaja keskustelee, suunnittelee oppimistilanteita ja ottaa vastuuta opiskelijan kasvusta terveysalan ammattilaiseksi. Ohjaaja kuuntelee, havainnoi, valvoo ja tarvittaessa puuttuu ja tarjoaa apuaan epäselvissä tilanteissa. (Lehtola 2008, 6 - 9.)

Luojaus (2011, 29) tuo esille väitöskirjassaan hyvän ohjaajan ominaisuuksina kärsivällisyyden, empaattisuuden, lämpimän suhtautumisen, motivaation ja ohjaajaroolin tunnistamisen sekä taidon kuunnella ja omaan toimintaan kohdistuvan kritiikin sietokyvyn. Yhdessä tekeminen välittää ohjattavalle sitoutuneisuutta ja empatiaa. Opiskelija odottaa ohjaajalta rehellisyyttä, sitkeyttä ja rohkeutta. Ohjaaja, joka kokee ohjaustehtävän tärkeäksi, on valmis myös panostamaan ohjaussuhteen onnistumiseen. Hyvällä ohjaajalla on hyvä itseluottamus, hän osaa lievittää pelkoja, hänellä on herkkyyttä ja kykyä luoda ohjauksellinen suhde. Hyvän ohjaajan ominaisuuksiin kuuluvat lisäksi ystävällisyys, kollegiaalisuus ja helppo lähestyttävyyys. Hyvän omaohjaajan taidot liittyvät oppimistilanteiden ideointiin, palautteen järjestämiseen ja opiskelijan itsenäisen työtteen edistämiseen. Vastuullinen ohjaaja välittää toiminnallaan luottamusta, välittämistä ja kunnioitusta ohjaussuhteessa. (Luojaus 2011, 29 - 30.)

Huonoon ohjaajuuteen ovat yhteydessä huonot ohjaustaidot ja puutteelliset ammatin vaatimat taidot. Suhtautuminen opiskelijaan on kielteinen ja opiskelijan kohtelu on epäasiallista. Tämä kertoo siitä, että ohjaaja ei ole kiinnostunut opiskelijan oppimistavoitteista eikä osaa antaa opiskelijalle palautetta. Ajan puute, työn kuormittavuus, velvollisuuden tunne, vähäinen kokemus hoitotyöstä ja opiskelijaohjauksesta sekä ohjaajan ja opiskelijan väliset ristiriidat ovat ohjaajan toimimisen esteitä. (Luojus 2011, 31.)

Korhosen kasvatustieteen lisensiaatintutkimuksessa (2008, 84) tavoitteena oli kuvata ja jäsentää työelämässä toimivien sosionomi (AMK) -opiskelijoiden harjoittelun ohjaajien kokemuksia ohjauksesta. Merkityksellisiksi ohjaajien ohjausorientaatioissa nousivat omaan työkontekstiin, vuorovaikutukseen, ohjausstrategiaan ja ohjaajaidentiteettiin liittyvät ilmiöt. Ohjausorientaatiota kuvasi se, mitä ohjaajalle merkitsee asiakaslähtöisyys ja työnjako, mitkä ovat tärkeitä asioita ohjaajalle vuorovaikutuksessa, millä keinoin ja miten ohjaaja panostaa harjoittelun ohjaukseen ja mikä on ohjauksen merkitys ohjaajalle itselleen. Ohjausorientaatio vaihteli ohjaajien kesken. Ohjausorientaatioon olivat osin yhteydessä ohjaajan koulutustausta ja työkokemus, mutta pelkästään näiden perusteella ei voida sanoa miten ohjaaja tehtävänsä suuntautuu. Tulosten mukaan ohjaajat ottivat vastuuta ohjauksesta, he katsoivat sen kuuluvan omaan toimenkuvaansa. Ohjaajakoulutuksen tarvetta he eivät juuri tuoneet esille. Harjoittelun ohjaajien kehittymistä ohjaustaidoissa tuetaan parhaiten työelämän ja koulutuksen yhteistyöllä. Kummankin toimijan on tärkeää nähdä harjoittelun ohjaus arvokkaana resursointina tulevaisuuteen. Sitoutuessaan harjoittelun ohjaukseen, oppimisympäristö / työelämä sitoutuu myös kehittämään toimintaansa ammatillisia valmiuksia tukeviksi.

Väitöskirjassaan Katja Luojus (2011, 7) kuvasi toimintamallia, jonka avulla kehitetään ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjausta ohjaajien näkökulmasta. Tulokset osoittivat, että ohjaajaominaisuudet toteutuivat hyvin ja ohjaustaitonsa ohjaajat arvioivat melko hyviksi. Opiskeluilmapiiriä toimintayksiköissä pidettiin myös myönteisenä. Sen sijaan ohjaajien ohjaushalukkuudessa ja ohjausajan riittävydessä oli kehitettävää. Ohjaajat eivät tunteneet opetussuunnitelman tavoitteita, mikä puoltaa ajatusta siitä, että ohjaajilla oli oppimistavoitteiden tun-

temisessä ja ymmärtämisessä kehitettävää. Lisäksi ohjaajat kokivat arvioinnin vaativana ja vastuullisena tehtävänä. Ohjaajien ohjaustaidoista löytyi selitys ohjaajien kokemuksille arvioinnin haasteellisuudesta ja jatkuvan palautteen antamisesta. Ohjaajien tavoitetason tietämys oli puolestaan yhteydessä ohjausajan riittävyteen.

3.5 Harjoittelun arviointi

Harjoittelujaksolla terveysalan opiskelijan arvioinnin kohteena ovat asiantuntijuuteen kehittyminen ja sen vaatimat edellytykset. Arvioinnin on kohdistuttava koko opiskelijan oppimisprosessiin ja oppimistuloksiin ja sen on oltava oppimista ohjaavaa ja kehittävää. Ohjatussa harjoittelussa arviointi on jatkuvaa sekä määräaikaista. (Elomaa, Lakanmaa, Paltta, Saarikoski & Sulosaari 2008, 13, 52). Merkityksellistä oppimisen kannalta on jatkuva, oppimista tukeva ja kannustava arviointi. Arviointia voivat vaikeuttaa opiskelijan ja omaohjaajan yhteisten työvuorojen vähyys, lyhyet opintojaksot, työyhteisön kiire, ohjaajien motivaation puute, opettajan kanssa tehty vähäinen yhteistyö sekä selkeitten ohjeitten puuttuminen arvioinnista. Lisäksi ohjaajan henkilökohtaiset taidot, tiedot ja asenteet ovat yhteydessä arvioinnin antamisen vaativuuteen. Arviointimenetelminä ohjaajat käyttävät usein opiskelijan rohkaisua itsearviointiin, keskustelua kokemuksista, havainnointia osaamisesta ja jatkuvaa palautteenantoa. Itsearviointilla tarkoitetaan omien tavoitteiden, toiminnan ja tulosten arviointia. (Luojuus 2011, 36 - 39). Kaikille koulutusohjelmille yhteisiä arvioitavia osaamisalueita voisivat olla kyky oppia ja soveltaa tietoa käytäntöön, kommunikaatio- ja vuorovaikutustaidot, eettinen sitoutuminen ja suhtautuminen työhön sekä ammatillinen kasvu (Salonen 2006, 44).

Ohjaukseen, oppimisen tukemiseen ja arvioinnin antamiseen on hyvä panostaa työpaikalla koska opiskelijan kokemuksilla harjoittelujaksolta on suuri merkitys opiskelijan opiskelumotivaatioon ja alalle hakeutumiseen. Harjoittelua ohjaa kokenut hoitotyön ammattilainen, jolla on vastuu opiskelijan asianmukaisesta perehdytyksestä. Opiskelijan ammatti-identiteettiin vaikuttavat saatu palaute harjoittelujaksolta sekä kokemus omasta ammattikunnasta. Opiskelija-arvioinnissa tärkeintä on oppimisen ohjaaminen ja tukeminen. Rehellinen palaute omasta oppimisesta, vahvuuksista ja heikkouksista ylläpitää oppijan motivaatiota, jonka

tukeminen on ohjaajan haasteena. Opiskelijaohjauksen lähtökohtana ovat opiskelijan oppimistulokset. Opiskelijaohjauksen arviointikriteerit määritetään kunkin tutkinnon tason ja oppimistulosten mukaisesti (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009, 72.)

4 OPISKELIJAOHJAUKSEN LAATUVAATIMUKSET JA KRITEERIT TERVEYDENHUOLTOALALLA

Useimmat terveydenhuoltoalalle laaditut opiskelijaohjauksen laatuvaatimukset ja kriteerit pohjaavat sosiaali- ja terveystieteiden Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu, suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille (Heinonen 2004) sekä Johtamisella vaikuttavuutta ja vetovoimaa hoitotyöhön toimintaohjelmaan 2009 - 2011 (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009). Suositusten tarkoituksena on tukea sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan toisen asteen oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen kanssa harjoittelun toteuttamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä työelämän vaatimusten mukaisesti (Heinonen 2004, 14).

Eri terveydenhuollon organisaatioiden ja alueen oppilaitosten yhteistyössä laatimille laatusuosituksille on, että terveysalan oppilaitosten ja organisaatioiden välinen hyvä yhteistyö nähdään laadukkaana harjoittelun edellytyksenä. Sovituilla resursseilla mahdollistetaan opiskelijoille harjoittelupaikat sekä luodaan edellytykset laadukkaalle ohjaamiselle. Avoin tiedonkulku oppilaitosten ja harjoitteluyksiköiden välillä tukee myös harjoittelun onnistumista kaikin puolin. Motivoiva oppimisympäristö saadaan aikaan silloin, kun harjoitteluyksikön toiminta pohjaa eettisten periaatteiden, lakien, asetusten sekä yhdessä sovittujen pelisääntöjen noudattamiseen. Myönteinen ilmapiiri edistää myös oppimista ja on yksi hyvän oppimisympäristön merkki. Ilmapiiriin voidaan vaikuttaa arvostamalla niin potilaita/asiakkaita, työtovereita, opiskelijoita, opettajia kuin yhteistyökumppaneitakin. Ohjauksen ja arvioinnin tulee tapahtua koulutuksen tavoitteiden mukaisesti, jotta ne tukevat opiskelijan ammatillista kasvua. Opiskelijan, ohjaajan ja opettajan välisen ohjaussuhteen tulisi olla tasa-arvoinen ja siinä vallitsee kunnioitus, hyväksyntä sekä molemminpuolinen vuorovaikutus. Opiskelija, ohjaaja ja opettaja tiedostavat omat vastuunsa harjoittelussa sekä sitoutuneet toimimaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Onnistuneessa ja laadukkaassa harjoittelussa ohjaava opettaja vastaa kokonaisuudesta sekä osaamisen arvioinnista yhdessä opiskelijan ohjaajan kanssa. (vrt. EpsHP, PKSSK).

4.1 Sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten ja organisaatioiden välinen yhteistyö

”Sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten ja organisaatioiden välinen yhteistyö on säännöllistä ja joustavaa. Sovituilla resursseilla mahdollistetaan opiskelijan harjoittelu sekä luodaan edellytykset laadukkaalle ohjaukselle.” (Epshp 2012, 4.)

Harjoittelun järjestämisestä sovitaan terveydenhuollon toimintayksikön ja koulutuksen järjestäjän välisellä sopimuksella. Siihen kirjataan harjoittelutoimintaa koskeva, sopimusosapuolia velvoittava työ- ja vastuujako. Sopimusosapuolten tulee olla sitoutuneita opetussuunnitelman tavoitteiden edellyttämien harjoittelupaikkojen tarjoamiseen. Kullakin ohjaajalla tulisi olla riittävät ja tarkoituksenmukaiset resurssit opiskelun tavoitteiden edellyttämään ohjaukseen. Opiskelijalle nimetään ohjaaja opiskelijan tarpeet huomioiden. Harjoittelujaksot toteutetaan työsuojeluohjeiden ja -määräysten mukaisesti. (Heinonen 2004, 18 - 19.)

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin Harjoittelun ja työssäoppimisen ohjauksen laatuvaatimuksissa ja kriteereissä (2012, 4 - 5) sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten ja organisaatioiden välistä yhteistyötä käsittelevän laatuvaatimuksen kohdalla on laadittu omat laatukriteerit harjoitteluorganisaatiolle, harjoitteluyksikölle sekä oppilaitokselle. Harjoitteluorganisaation tehtävänä on sopia ja tarkistaa yhdessä oppilaitosten kanssa harjoittelupaikkojen riittävyys sekä opiskelijoiden määrä suhteessa harjoitteluüksikön toimintaan ja ohjaajaresursseihin. Organisaatio huolehtii myös, että harjoittelu perustuu voimassa oleviin sopimuksiin oppilaitosten kanssa sekä opiskelijoiden työturvallisuudesta työturvallisuuslain säädännön edellyttämällä tavalla. Harjoitteluorganisaatio nimeää opiskelijavastaavat sekä varmistaa, että harjoitteluüksikössä on riittävästi ammattitaitoisia opiskelijaohjaajia.

Harjoitteluüksikkö päättää opiskelijamäärän suhteessa harjoitteluüksikön toimintaan ja ohjaajaresursseihin. Yksikkö nimeää myös 1-2 opiskelijavastaavaa, jotka osallistuvat aktiivisesti koukutukseseen. Harjoitteluüksikkö resursoi riittävästi aikaa opiskelijan ohjaukseen sekä tavoite- ja arviointikeskusteluihin. (Epshp 2012, 4.)

Oppilaitoksen harjoittelukoordinaattori (SeAMK), koulutusohjelmapäällikkö ja työssäoppimiskoordinaattori (Sedu) osallistuvat harjoittelun suunnitteluun, järjestämiseen sekä valvontaa. Oppilaitos huolehtii opiskelijoiden vakuuttamisesta harjoittelun ajaksi sekä valmentavat opiskelijat harjoitteluun kertomalla mm. vaitiolovelvollisuudesta sekä työturvallisuusohjeista. Oppilaitokset myös järjestävät säännöllisesti ohjaajakoulutusta. (EpsHP 2012, 5.)

4.2 Tiedonkulku

”Suunnitelmallisella tiedottamisella varmistetaan harjoittelun- ja koulutusyksikön sekä opiskelijan sitoutuminen ohjaukseen ja oppimiseen” (EpsHP 2012, 5.)

Tiedonkulku harjoitteluun osallistuvien osapuolten välillä tulisi olla avointa, jolloin kaikki saavat tietoa erilaisten harjoittelupaikkojen mahdollisuuksista oppimiskokemusten tarjoajana, Harjoittelusta tiedottamisen tulisi olla toimintayksikön johdon vastuulla. Hyvällä tiedottamisella tuetaan harjoittelun onnistumista sekä varmistetaan työyhteisön tuki ja myönteinen asennoituminen opiskelijoihin. Nimeämällä toimintayksiköihin harjoittelun yhdyshenkilöt varmistetaan hyvä tiedonkulku. Harjoittelusopimukseen kirjataan opiskelijoilta edellytettävät osaamisvaatimukset, opiskelijoiden enimmäismäärät sekä oppimismahdollisuudet. Opiskelijoiden tulisi voida saada tietoa harjoitteluyksiköistä myös internetin välityksellä. (Heinonen 2004, 17 - 18.)

Myös tämän laatuvaatimuksen kohdalla Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin laatukriteerit on kirjattu erikseen harjoitteluorganisaatiolle, harjoitteluyksikölle sekä oppilaitokselle. Harjoiteorganisaation tehtävänä on antaa tarpeellinen tieto työhön ja työympäristöön liittyvistä olosuhteista sekä työvälineistä. Sen tulee myös huolehtia, että sen internet-sivuilta löytyy ajankohtaista tietoa opiskelijoille. Ylihoitajien tehtävänä on välittää osastonhoitajille opiskelijoiden antamat palautteet. (EpsHP 2012, 5.)

Harjoitteluyksiköstä opiskelijavastaava ja/tai osastonhoitaja osallistuu opiskelijaohjauspalaveriin yhdessä oppilaitosten ja ylihoitajien kanssa. Harjoitteluyksikön tulee myös huolehtia, että harjoittelupaikkojen varausjärjestelmästä Jobstepistä löytyy ajantasaiset tiedot yksiköstä sekä laatia ohjauskansio/käsikirja,

josta löytyvät tärkeimmät yksikön toimintaan ja harjoitteluun liittyvät asiat. Osastonhoitaja/opiskelijavastaava tiedottaa yksikköön tulevista opiskelijoista sekä toimittaa opiskelijoiden ohjaajien nimet ja työvuorot ohjaavalle opettajalle. Osastonhoitaja käsittelee opiskelijoiden antaman palautteen toimintayksikössä ja oppimisympäristöä kehitetään palautteen perusteella. (EpsHP 2012, 6.)

Oppilaitos järjestää vuosittain opiskelijaohjauspalaverin sekä lähettää opiskelijavastaaville lukukauden harjoittelua koskevan yleissuunnitelman. Oppilaitosten tehtävänä on myös tiedottaa ajankohtaisista opiskelija-asioista säännöllisesti ja tarvittaessa sekä informoida harjoitteluyksikön henkilökuntaa 1-2 viikkoa ennen harjoittelun alkua tulevista opiskelijoista sekä harjoittelun tavoitteista sekä sopia harjoittelun toimintatavoista, harjoittelun ohjaajista ja työvuoroista, sisällöstä sekä menetelmistä harjoitteluyksikön kanssa. (EpsHP 2012, 6.)

4.3 Harjoitteluyksikkö oppimisympäristönä

Harjoitteluyksiköiden toiminnassa tulisi toteuttaa muun muassa seuraavia terveydenhuollon eettisiä periaatteita: oikeus hyvään hoitoon, ihmisarvon kunnioittaminen, itsemääräämisoikeus, oikeudenmukaisuus sekä hyvä ammattitaito ja hyvinvointia edistävä ilmapiiri, yhteistyö ja keskinäinen arvonnanto. Harjoittelupaikan toimintafilosofia ja toimintaa ohjaavat arvot tulisi olla tiedostettuja sekä julkisia ja opiskelijoiden nähtävissä. Hoitotoiminnassa tulisi näkyä potilaiden ja asiakkaiden oikeudet, ja jokaisen yksilöllisyyden kunnioittaminen, itsekunnioitus, potilaiden/asiakkaiden uskonnollisuuden ja kulttuurin kunnioitus. Hoitotoiminnan tulisi perustua ajankohtaiseen näyttöön perustuvaan hoitotyöhön. Opetussuunnitelman ja harjoittelun tavoitteiden tulisi olla yhteydessä harjoittelupaikan toimintaperiaatteisiin ja -lähtökohtiin. Opiskelijat pitäisi ottaa mukaan moniammatillisten työryhmien/tiimien toimintaan. (Heinonen 2004, 23.)

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin oppimisympäristöön liittyvät laatuvaatimukset on jaettu oppimisympäristön osalta kolmeen laatuvaatimukseen; hoidon toiminnan lähtökohdat, harjoitteluyksikön ilmapiiri sekä ohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat. (EpsHP 2012, 7 - 8.)

4.3.1 Hoidon toiminnan lähtökohdat

”Harjoitteluyksikössä noudatetaan sosiaali- ja terveydenhuollon eettisiä periaatteita ja toimitaan yhdenmukaisesti ottaen huomioon toimintaa säätelevät lait, asetukset, ohjeet ja suositukset. Harjoitteluyksikössä otetaan huomioon Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin strategia, hoitotyön toimintaohjelma ja potilaan hyvä hoito.” (EpsHP 2012, 7.)

Tämän luvun, kuten seuraavankin luvun, laatuksiteerit koskevat vain harjoitteluyksikköä. Harjoitteluyksikön toimintafilosofia, arvot ja periaatteet tulisi olla määritelty ja niiden tulisi näkyä opiskelijaohjauskansiossa/käsikirjassa sekä työskentelyssä. Samoin potilaan oikeudet ja potilasturvallisuuteen liittyvät tekijät tulisi olla tunnistettu ja näkyä hoitotyössä. Harjoittelun tavoitteet tulisi olla yhteydessä harjoitteluyksikön toimintaperiaatteisiin ja –lähtökohtiin ja harjoittelu tulisi toteutua työsuojeluohjeiden ja –määräysten mukaisesti. Päivitetyt työ-, toiminta- ja turvallisuusohjeet tulisi löytyä yksiköstä. Harjoitteluyksikön tehtävänä on myös tiedottaa ja opettaa opiskelijoille tietosuojan ja salassapidon merkityksestä ja sisällöstä. Opiskelijat saavat potilastietojärjestelmään opiskelijaoikeudet ja hoidon kirjaamisen tulisi täyttää hyvän kirjaamisen kriteerit. Potilaan/asiakkaan hoitotyöhön liittyvän tiedonkulun tulisi olla toimivaa. (EpsHP 2012, 7.)

4.3.2 Harjoitteluyksikön ilmapiiri

”Harjoitteluyksikön ilmapiiri tukee oppimista” (EpsHP 2012, 8.)

Harjoitteluyksikön ilmapiirin tulisi olla opiskelijamyönteinen ja henkilökunnan tulisi arvostaa työssään hyvää ammattitaitoa, sitoutuneisuutta sekä yhteistyökykyä. Henkilökunnan tulisi olla myös kiinnostunut ja sitoutunut opiskelijan ohjaamiseen. Osastonhoitajan tulee mahdollistaa yksikössä laadukas ohjaus riittävällä resursoinnilla. Työntekijät tulisi nähdä keskeisenä voimavarana, esille tulleet ongelmat tulisi ratkaista avoimesti ja toiminnan tulisi olla kollegiaalista sekä hyvinvointia edistävää. Niin hoitotyössä kuin opiskelijaohjauksessakin tulisi korostua inhimillisen kohtelun, hyvän vuorovaikutuksen ja rehellisyyden. Opiskelija tulisi ottaa hyvin vastaan ja perehdyttää harjoitteluyksikön jokapäiväiseen toi-

mintaan ja moniammatilliseen yhteistyöhön ja tukea käyttämään oppimiaan tietoja ja taitoja. Opiskelijalle tulisi antaa opiskelu ja työrauha. (EpsHP 2012, 8.)

4.3.3 Ohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat

”Ohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat ovat yhtenevät koulutuksen tavoitteiden ja arviointikriteereiden kanssa sekä tukevat opiskelijan ammatillista kasvua.” (EpsHP 2012, 8.)

Opetusvelvollisuus kuuluu EpsHP:n henkilökunnan tehtäväkuvaan. Harjoitteluyksikön opiskelijavastaavan tulisi nimetä opiskelijoille ohjaajat (1- 2). Hän myös suunnittelee harjoittelun toteutukset, ottaa opiskelijat vastaan, esittelee heille yksikön, jakaa perehdytykseen/harjoitteluun liittyvän materiaalin sekä käy tarvittaessa materiaalin opiskelijan kanssa yhdessä läpi. Opiskelijan ohjauksen tulisi perustua opetussuunnitelmaan ja siitä johdettuihin opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Tavoitteet tulisi täsmentää opiskelijan, ohjaajan ja opettajan yhteistyönä. Opiskelijavastaavan tulisi ohjeistaa opiskelijoita laatimaan harjoittelujakson työvuorot, joiden tulisi olla mahdollisimman yhtenevät oman ohjaajan vuorojen kanssa. Henkilökunnan tulisi tukea toisiaan opiskelijan ohjaamisessa ja ottaa opiskelija mukaan työyhteisöön sekä kutsua häntä omalla nimellä. Opiskelijalla tulisi harjoittelujakson aikana olla mahdollisuus näyttöön perustuvan tiedon hankintaan ja hänen tulisi saada tarvittaessa tukea harjoittelujaksoon liittyviin tehtäviin. Opiskelijaa tulisi myös ohjata soveltamaan näyttöön perustuvaa tietoa käytäntöön sekä perustelemaan toimintansa. Ohjaajan ohjaustaitojen tulisi olla oppimista tukevia ja ohjauskeskusteluja tulisi järjestää säännöllisesti. Opiskelijalle tulisi myös mahdollistaa mielekkäitä, kokonaisvaltaisia ja sisällöltään monipuolisia oppimistilanteita niin, että potilaan/asiakkaan hoitoon liittyviä tilanteita hyödynnetään ohjauksessa. Opiskelijaa tulisi ohjata osallistumaan moniammatilliseen toimintaan sekä kannustaa refleктоimaan. Arviointikriteereiden tulisi olla selkeät ja ymmärrettävät. (EpsHP 2012, 9.)

4.4 Ohjaussuhde

”Opiskelijan, ohjaajan ja opettajan välinen yhteistyösuhde on tasa-arvoinen ja vastuullinen vuorovaikutussuhde, jossa vallitsee toisten kunnioittaminen ja hyväksyntä.” (EpsHP 2012, 10.)

Ohjauksella voidaan edistää opiskelijoiden oppimista silloin, kun ohjaus vastaa opiskelijoiden tarpeita, edistää tavoitteiden saavuttamista sekä mahdollistaa oppimisen ja kokemusten reflektoinnin. Jotta nämä toteutuisivat, pitää opiskelijan ja ohjaajan toimia yhteistyössä. Sen onnistumisen kannalta keskeisiä ovat ohjaajan ja opiskelijan välinen vuorovaikutus, ilmapiiri ja luottamus. Toimiva ohjaussuhde edistää jo sinällään opiskelijan ammatillista kasvua ja lisää sitoutumista ammattialan toimintaan. Ohjauksen tulee kannustaa opiskelijaa itseohjautuvuuteen sekä opiskeluun liittyvän epävarmuuden sietoon. Opiskelijalla on tarve saada tukea ja arvostusta omasta osaamisestaan. Opiskelijalle tulee antaa vastuuta, luottamusta sekä vapautta toteuttaa itseään. (Heinonen 2004, 29.)

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin harjoittelun ohjauksen laatuksikriteereiksi (2012, 10) ohjaussuhteen osalta on kirjattu, että ohjaussuhteen tulisi olla vastavuoroinen, keskusteleva, avoin ja turvallinen yhteistyösuhde, jossa opettaja ja työyhteisö tukevat opiskelijan oppimista. Laadukkaassa ohjaussuhteessa jaetaan harjoitteluun liittyviä ajatuksia ja kokemuksia ja siinä vallitsee molemminpuolinen kunnioitus ja hyväksyntä. Opiskelijan, opettajan ja ohjaajien välisissä tapaamisissa painopisteen tulisi olla opiskelijan oppimisessa ja ilmapiirin kollegiaalinen.

4.5 Opiskelija

”Opiskelija tiedostaa oman vastuunsa oppimisessa, oppimisen ja ohjauksen arvioinnissa sekä sitoutuu opiskeluun ja toimii aktiivisesti oppimistavoitteidensa saavuttamiseksi.” (EpsHP 2012, 10.)

Valtakunnallisissa Sosiaali- ja terveysministeriön harjoittelun ohjauksen laatusuosituksissa (Heinonen 2004, Sosiaali- ja terveysministeriö 2009) ei ole säädetty erikseen vastuita opiskelijoille, mutta Etelä-Pohjanmaan laatuvaatimuksis-

sa ja kriteereissä on haluttu antaa harjoittelun onnistumista vastuuta myös opiskelijalle. Opiskelijalle on laadittu laatukriteerit ennen harjoittelua, harjoittelun aikana sekä harjoittelu jälkeen huolehdittavista asioista. Ennen harjoittelujakson alkua opiskelijan on suoritettava hyväksytysti harjoittelun aloittamiseen vaadittavat opinnot. Hän huolehtii harjoittelupaikkansa varaamisesta sekä ottaa selvää harjoitteluyksikön vastuuhenkilöiden yhteystiedoista. Opiskelijan on myös toimitettava harjoitteluyksikköön esittelyn itsestään (cv tai esittäytymislomake). Halutessaan opiskelija voi käydä tutustumassa harjoitteluyksikkönsä etukäteen. Opiskelija ottaa yhteyttä yksikköön ja sopii osastonhoitajan tai opiskelijavastaavan kanssa osastolle saamisaikansa sekä tutustuu ”Potilaan hyvään hoitoon Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä” -ohjeistukseen. (EpsHP 2012, 10 - 11.)

Harjoittelun alussa opiskelija laatii harjoittelujakson tavoitteensa ja täydentää niitä harjoittelun aikana. Opiskelija osallistuu aktiivisesti perehdytykseen harjoitteluyksikön perehdytysuunnitelman mukaisesti. Hän toimii harjoitteluyksikön ohjeiden, käytäntöjen sekä eettisten periaatteiden mukaan ja noudattaa vaitiolovelvollisuutta sekä tietoturvaohjeita. Opiskelija on joustava työvuorojen suhteen ja noudattaa harjoitteluyksikön luonteenmukaista työaika- ja jaksotusta sekä tekee mahdollisuuksien mukaan samoja työvuoroja ohjaajansa kanssa. Hän ilmoittaa poissaoloistaan harjoitteluyksikköön ja ohjaavalle opettajalle. Opiskelija huolehtii itse, että osallistuu monipuolisesti hoitotoimintaan sekä tekee opiskelun edellyttämät tehtävät. Opiskelija on aktiivinen ja oma-aloitteinen sekä sitoutuu opiskeluun tiedostaen oman vastuunsa oppimisessa ja toimii aktiivisesti oppimistavoitteidensa saavuttamiseksi. Hän osallistuu hoitotyöhön ja toteuttaa vastuullisesti sovitut hoitotoimenpiteet tunnistuen omat rajansa sekä toimii yhteistyössä eri henkilöstöryhmien kanssa. Opiskelija ottaa vastaan sekä positiivista että kehittävää palautetta sekä hyödyntää saamaansa palautetta. (EpsHP 2012, 11.)

Harjoittelujakson päättyessä opiskelija tekee kirjallisen itsearvion ennen loppuarviointitilaisuutta arvioiden omaa toimintaansa, osaamistaan ja oppimistaan. Hän osallistuu loppuarviointikeskusteluun ja antaa siellä suullista palautetta harjoittelun ohjauksesta. Lisäksi hän antaa palautetta harjoitteluyksikön hoitotyöstä

ja ohjauksesta täyttämällä sähköisen arviointilomakkeen (CLES). (Espshp 2012, 11.)

4.6 Ohjaaja

”Ohjaaja sitoutuu opetusvelvollisuuteensa, suhtautuu myönteisesti ohjaustehtäväänsä sekä tukee ja arvioi opiskelijan osaamista ja ammatillista kehittymistä.” (Espshp 2012, 12.)

Ohjausprosessin aikana ohjaaja toimii useissa rooleissa. Hän on johtaja, ohjaaja, opettaja, tarkkailija, arvioida ja palautteen antaja. Lisäksi hänen tulisi olla kuuntelija, kyselijä, neuvoja ja myös oppija. Ohjaajan tehtävä on olla läsnä ja auttaa opiskelijan itseluottamuksen kehittymistä luottamalla opiskelijan kykyyn kasvaa ja kehittyä. Ohjaajan tulee sitoutua ohjaamiseen eikä toimia vain tiedonjakajana. Ohjaajan tulisi tiedostaa, tunnistaa, arvioida ja kehittää omia oppimis- ja opetuskäsityksiään, arvomaailmaansa ammattihenkilönä sekä ohjaajana toimimiselle asettamia tavoitteita. Ohjaajan tulisi myös kehittää jatkuvasti opetus-, ohjaus- ja arviointitaitojaan. Hänen tulisi käyttää vaihtelevasti erilaisia ohjausmuotoja sekä tunnistaa erilaiset ohjausroolit harjoittelun eri vaiheissa. Lisäksi hänen tulisi ottaa huomioon opiskelijaa koskevat työsuojelun säädökset. (Heinonen 2004, 30, 32.)

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin laatukriteereissä ohjaajankin vastuut on jaettu ennen harjoittelua, harjoittelun aikaisiin ja harjoittelun jälkeisiin vastuisiin. Ennen harjoittelua ohjaaja hankkii tietoa opiskelijan harjoittelujakson tavoitteista sekä perehtyy opiskelija toimittamiin esitietoihin itsestään. Lisäksi hän luo ja ylläpitää myönteistä oppimisilmapiiriä. (Espshp 2012, 12.)

Harjoittelujakson aikana ohjaaja perehdyttää valmistautuneena ja riittävästi aikaa varanneena opiskelijan harjoitteluyksikköön, käyttäen apinaan yksikön perehdytyslomaketta. Ohjaaja huomioi opiskelijan aikaisemmat käytännön harjoittelut ja opiskeluajan sekä tukee opiskelijaa tavoitteiden laadinnassa ja saavuttamisessa. Hän tukee opiskelijan näyttöön perustuvan hoitotyön oppimista ja ammatillista kehittymistä sekä rohkaisee opiskelijaa käyttämään opittuja taitoja harjoittelun aikana. Ohjaaja toimii myönteisenä roolimallina opiskelijalle sekä

toimii vastuullisesti yhtenäisten ohjaukikäytäntöjen ja yksikön toimintaohjeiden mukaisesti. Hän käyttää tarkoituksenmukaisia ohjausmenetelmiä sekä oppimateriaaleja ohjauksessaan sekä antaa jatkuvaa, rakentavaa ja ammatillista kasvua edistävää palautetta harjoittelun aikana. Ohjaaja pyytää opiskelijalta palautetta omasta ohjauksestaan harjoittelujakson aikana. Hän ottaa yhteyttä opettajaan, osastonhoitajaan tai harjoittelukoordinaattoriin kaikissa niissä tilanteissa, jolloin opiskelijaohjauksen onnistuneeseen toteuttamiseen tarvitaan tukea. Ohjaaja tekee myös yhteistyötä eri toimijoiden kanssa harjoittelun kehittämiseksi. (EpsHP 2012, 12.)

Harjoittelujakson päättyessä ohjaaja arvioi opiskelijan oppimista yhteistyössä muun henkilökunnan kanssa sekä kirjallisesti että suullisesti. Hän osallistuu arviointikeskusteluun yhdessä opiskelijan ja ohjaavan opiskelijan kanssa. Ohjaaja antaa palautetta opiskelijaohjauksesta ja yhteistyöstä ohjaavalle opettajalle sekä ohjaa opiskelijaa vastaamaan sähköiseen opiskelijapalautelomakkeeseen (CLES). (EpsHP 2012, 13.)

4.7 Harjoittelua ohjaava opettaja

”Ohjaava opettaja vastaa opiskelijan harjoittelun kokonaisuudesta sekä oppimisen ja osaamisen arvioinnista.” (EpsHP 2012, 13.)

Opettajan tehtäviin kuuluu aktiivinen osallistuminen harjoittelun suunnitteluun, toteutukseen sekä arviointiin. Opettajan on huolehdittava, että opiskelijalla on harjoittelupaikan edellyttämät tiedot ja taidot ennen harjoittelujakson alkua. Hänellä on myös vastuu opiskelijoista harjoittelujaksolla. Opettajan tulee myös pitää opiskelijaan säännöllisesti yhteyttä harjoittelujakson aikana sekä osallistua opiskelijan ohjaukseen harjoittelun tavoitteiden mukaisesti. Ohjauksen lisäksi opettajan rooliin kuuluu toimia pedagogisena asiantuntijana harjoitteluyksikön henkilökunnalle. Opettaja arvioi paitsi opiskelijan osaamisen kehittymistä harjoittelujakson aikana myös koulutusyksikön työelämäyhteistyötä, opetuksen ammatillisia kehittämiskohteita ja informaatiotarpeita. Samalla opettaja markkinoi oman oppilaitoksensa osaamista ja tiedottaa koulutuksesta työyhteisössä. (Heinonen 2004, 20- 21.)

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin opiskelijaohjauksen laatukriteereissä (2012, 13) ohjaavan opettajan vastuut on jaettu vastuisiin ennen harjoittelua, harjoittelun aikana sekä harjoittelun päättyessä, kuten opiskelijan ja ohjaajankin vastuut. Ennen harjoittelua opettajan tulee osallistua harjoittelupaikan hankintaan sekä hyväksyä opiskelijoiden harjoittelupaikat. Hänen tulee olla tietoinen harjoitteluyksiköiden toiminnasta ja hoitotyön sisällöistä, lisäksi hän varmistaa opiskelijan harjoittelupaikan ja -ajanjakson. Opettaja tekee yhteistyötä osastonhoitajan ja opiskelijavastaavan kanssa harjoittelun ohjauksessa suunniteltaessa. Hän tiedottaa hoitoyksikköä opiskelijan opetussuunnitelmasta, opintojen vaiheesta sekä opintojaksosta vähintään 1-2 viikkoa ennen harjoittelun alkua sekä varmistaa, että opiskelija on hyväksytysti suorittanut harjoittelun aloittamiseen vaaditut opinnot. Opettajan tehtäviin ennen harjoittelun alkua kuuluu vielä varmistaa, että harjoittelunohjaus on näyttöön perustuvaa sisällöllisesti ja menetelmällisesti.

Harjoittelujakson aikana ohjaava opettaja toimii harjoitteluyksikössä ohjausprosessin pedagogisena asiantuntijana ja ohjaa opiskelijaa ja ohjaajaa näyttöön perustuvaan hoitotyöhön. Hän ohjaa ja tukee opiskelijaa harjoitteluun liittyvien tavoitteiden asettelussa sekä rohkaisee opiskelijaa itsearviointiin ja kriittiseen ajatteluun. Opettaja tukee opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittymistä sekä arvioi ja hyväksyy yhteistyössä harjoitteluyksikön henkilökunnan kanssa opiskelijan oppimistehtävät. Harjoittelun ohjaavan opettajan tehtävä on myös tukea sekä opiskelijan oppimiseen että ohjaajan ohjaamiseen liittyvissä ongelmatilanteissa. Opettaja järjestää lisäksi tarvittaessa harjoittelun kuluessa väliarviointikeskustelun opiskelijan ja ohjaajan kanssa. (EpsHP 2012, 13-14.)

Harjoittelujakson päättyessä opettaja järjestää arviointikeskustelun sekä vastaa harjoittelun hyväksymisestä yhdessä harjoittelun ohjaajan kanssa. Lisäksi hän kirjaa opintosuorituksen hyväksytysti suoritetusta harjoittelusta opiskelijan opintorekisteriin. (EpsHP 2012, 14.)

5 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS

5.1 Kehittämishankkeen toteutustapa

Opiskelijaohjauksen laatuvaatimuksia ja -kriteereitä tarkasteleva kehittämishanke on kvalitatiivinen kehittävä työntutkimus. Kehittävän työntutkimuksen tavoitteena on työyhteisön jäsenten aktivoiminen oman työyhteisön toimintatapojen ja työolojen kehittämiseen. Kehittävällä työntutkimuksella pyritään saamaan aikaan muutosta, luomaan uutta tietoa ja ymmärrystä kehitettävästä asiasta. Siinä pyritään tehostamaan työtä työnjaolla, joka katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. (Heikkinen, Rovio & Syrjälä 2008, 61 - 62; Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 58; Kankkunen & Vehviläinen - Julkunen 2009, 57.)

Kehittämishanke toteutettiin soveltaen Delfoi -menetelmää. Delfoi -menetelmä on kyselytutkimusta lähestyvä laadullinen menetelmä, jolla pyritään ennustamaan tulevaisuuden näkymiä ja muutoksia tai saamaan selkoa asioista, jotka ovat epäselviä ja arvaamattomia. Delfoi -menetelmässä kysytään samoja kysymyksiä tutkimuskohteen asiantuntijoilta. Asiantuntijoiden arvauksista tai ennustuksista kootaan menetelmässä yhteenveto. Kyselykierros yleensä toistetaan jonkin ajan kuluttua. (Delfoi-menetelmä 2013.)

Kuusi määrittelee (2002, 205) Delfoi -menetelmän asiantuntijoiden kannanottojen keruumenetelmäksi, jolla on pyritty arvioimaan tulevan kehityksen mahdollisuuksia. Nykyisin menetelmässä haastattelujen käyttö on lisääntynyt. Aikaisemmin asiantuntijoita lähestyttiin kyselylomakkein, joiden sisältämät vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti. Menetelmä soveltuu edelleen parhaiten 15 - 50 hengen asiantuntijaryhmiin. Hyöty suuresta asiantuntijajoukosta jää kuitenkin kyseenalaiseksi jos keskeisiä asiantuntijoita jää pois. Eli pienestäkin asiantuntijaryhmästä voidaan saada suuri hyöty. (Kuusi 2002, 206.)

Delfoi -tekniikalla pyrittiin alunperin tuottamaan ennen muuta mielipiteiden yksimielisyys asiantuntijaryhmän keskuudessa perättäisten kyselyjen ja kontrolloidun palautteen avulla. Nykyisin menetelmällä tavoitellaan monia perusteltuja näkemyksiä tulevasta kehityksestä. Delfoi -menetelmä on mielekäs tutkimuskohteessa, jossa muutokset eivät ole vielä saaneet aikaan kehitystä, sillä silloin

on vielä mahdollisuus vaikuttaa toimintaan, kehitystä suunnittelevien toimilla. Kyseessä on asiantuntijan tietoinen tai alitajuinen valinta siitä, miltä kannalta hän tarkastelee tulevaisuuden kehittämismahdollisuutta. (Kuusi 2002, 207, 222)

Argumentoivassa Delfoi -tekniikassa, jota käytettiin soveltaen tässä kehittämishankkeessa, ensimmäisellä kierroksella on käytössä ytimekäs, ongelman rajaava aineisto. Haastattelun voi korvata teksti, joka on vapaamuotoisesti eritelty kehittämishaastetta. Vapaamuotoisen aineiston pohjalta tutkimuksen tekijät muotoilevat asiantuntijoiden näkemyksiä, ratkaisuvaihtoehtoja ja niihin liittyviä väitteitä, topiceja tai näkökohtia. (Kuusi 2002, 213.) Toisella kierroksella asiantuntijoilla on mahdollisuus arvioida väitteitä ja esittää lisänäkökohtia. Kolmannella kierroksella on vuorossa asiantuntijoiden tapaaminen, missä arvioidaan saatuja tuloksia. Pyrkimyksenä on saada käsiteltävästä asiasta mahdollisimman monipuolinen ja realistinen kuva, ongelma-alueeseen liittyvien tärkeimpien näkökohtien saaminen arvioinnin kohteeksi sekä näkökohtien kirjaaminen nimettömästi ja ennen kaikkea keskustelun syntyminen. (Kuusi 2002, 214 - 215.)

5.2 Kohderyhmät

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa korostuu ihmisten kokemusten, tulkintojen, käsitysten ja motivaatioiden tutkiminen sekä ihmisten näkemysten kuvaus. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineistot ovat yleensä otokseltaan pieniä ja niissä huomio kiinnitetään aineiston määrän sijasta laatuun. Lähtökohtana on ajatus parhaan mahdollisen tiedon saamisesta. Osallistujien valintaperusteina käytetään henkilöitä, joilla on paljon tietoa ja kokemusta tukittavasta asiasta. Jos tutkittava aihe on selkeä ja osallistujien on siitä helppo jakaa tietoa, tarvitaan vähemmän tiedonantajia. Laadukasta aineistoa saadaan lisäksi hyvin tietoa jakavilta osallistujilta. Syvällistä ja laajaa tietoa on mahdollista saada osallistujilta silloin kun heille on varattu riittävästi aikaa. (Kankkunen & Vehviläinen - Julkunen 2009, 83 - 85.)

Tämän kehittämishankkeen kohderyhmä muodostui Seinäjoen keskussairaalan lastentautien toimintayksikön hoitohenkilökunnasta. Lasten ja nuorten poliklinikan, vastasyntyneiden tehostetun hoidon osaston (PO2) ja lastenosaston (B21)

sairaanhoitajat ja lastenhoitajat sekä osastonhoitajat ja apulaisosastonhoitajat osallistuivat osastotunnille, jossa keskusteltiin opiskelijaohjauksen laatuvaatimuksista ja kriteereistä. Kehittämishankkeen vetäjästä toinen työskentelee lasten ja nuorten poliklinikalla sairaanhoitajana ja sairaanhoitajaopiskelijoiden käytännön harjoittelun ohjaavana opettajana lastentautien toimintayksikössä.

Osastotunteja järjestettiin aina kaksi yhtä osastoa kohden. Ennen ensimmäistä osastotuntia osallistujilla oli mahdollisuus tutustua Harjoittelun ja työssäoppimisen ohjauksen laatuvaatimukseen ja kriteereihin Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä. Ensimmäisellä osastotunnilla osallistujat keskustelivat opiskelijaohjauksen tämänhetkisestä tilanteesta kehittämishankkeen tekijöiden laatiman keskustelurungon pohjalta. Toisella osastotunnilla tarkasteltiin kyseisen osaston hoitohenkilökunnan keskustelun pohjalta syntyneitä laatukriteereitä ja kehittämissaasteita. Nämä toimitettiin myös tutustuttavaksi yksiköihin ennen toista osastotuntia. Lasten ja nuorten poliklinikalla ensimmäiselle osastotunnille osallistuivat 12 sairaanhoitajista ja osastonhoitaja. Vastasyntyneiden tehostetun hoidon osastolla (PO2) ensimmäiselle osastotunnille osallistuivat kolme osaston sairaanhoitajista ja yksi lastenhoitajista. Lastenosastolla (B21) osastotunnille osallistuivat osaston sairaanhoitajista kuusi ja lastenhoitajista kaksi sekä osastonhoitaja. Sairaanhoitajilla ja lastenhoitajilla kullakin osastolla oletettiin olevan paljon tietoa ja kokemusta opiskelijaohjauksesta.

5.3 Aineistonkeruu

Laadullisilla tutkimusmenetelmillä tutkimusaineisto kerätään usein haastatteluilta. Lomakehaastattelu on toimiva aineiston keräämisen tapa, silloin kun tavoitteena on hyvin rajattu, yhtä asiaa koskevien mielipiteiden, käsitysten, näkemysten ja kokemusten kuvaaminen. Lomakehaastattelulle on ominaista, että kysymysten muoto ja esittämisjärjestys ovat ennalta päätetyt. Tätä haastattelutapaa voidaan soveltaa myös ryhmähaastatteluun. Kun kehittämishankkeissa on kysymys yhteisön käsitysten tutkimisesta ja toimintatapojen luomisesta, ryhmähaastattelu tai toiselta nimeltä täsmäryhmähaastattelu ovat yksi aineiston varteenotettava keräämisen keino. Tilanteessa ovat koolla 6 - 8 henkilöä, joilla asiantuntemuksensa perusteella voidaan odottaa olevan vaikutusta tarkasteltavaan asiaan ja kyky saada aikaan muutoksia. Ryhmällä on puheenjohtaja ja

selkeästi asetettu tavoite esim. toiminnan kehittäminen. Aikaa ryhmähaastatteluun on hyvä varata tunti. (Vilkka 2007, 100 - 102.)

Tässä kehittämishankkeessa osallistujat käyttivät keskustelun pohjana tämän kehittämishankkeen tekijöiden ennalta ja harkitusti suunniteltua keskustelurunkoa. Keskustelurungon aihealueet perustuivat Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin, Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden yksikön ja Koulutuskeskus Sedun yhteistyöllä syntyneeseen Opiskelijaohjauksen laatukäsikirjan laatuvaatimukseen ja kriteereihin (Epshep 2012) sekä siinä ohjaajan näkökulmaan opiskelijaohjauksesta ja työssäoppimisesta. Tässä yhteydessä osastojen henkilökuntaa informoitiin myös lastentautien toimintayksikössä opiskelijaohjaukseen liittyvästä kehittämishankkeen toteutuksesta.

Osastotunnit toteutettiin aina kyseisen osaston tiloissa, joko osaston neuvottelutilassa tai kahvihuoneessa. Osastotuntien ajankohdat noudattivat alkuperäisiä kyseisen osaston osastotuntiaikoja. Osastotuntien ajankohdat kehittämishankkeeseen liittyen sovittiin osastonhoitajien kanssa etukäteen. Osastotunnit toteutettiin huhtikuu ja lokakuu 2013 välisenä aikana. Lasten ja nuorten poliklinikalla osastotunnit pidettiin 19.4. ja 10.5, PO2:lla 2.5 ja 21.5 ja B21:llä 19.9. ja 3.10.

Opetusmenetelmänä osastotunneilla hyödynnettiin Learning Cafe -menetelmää. Oppimiskahvila (engl. learning cafe) on keskusteluun, tiedon luomiseen ja siirtämiseen tarkoitettu yhteistoimintamenetelmä. Menetelmässä yleisö jaetaan pöytiin, joista kukin käsittelee samaa teemaa eri näkökulmasta. Jokaisessa pöydässä on kirjuri, joka pysyy paikallaan, mutta muut siirtyvät pöydästä toiseen. Keskustelun tulokset kirjataan. Menetelmän ohjaaja määrää ajan keskustelulle. (Verkostojohtamisen opas 2013.)

Ensimmäisellä osastotunnilla kulloinkin kyseessä olevan osaston henkilökunta jaettiin sattumanvaraisesti kahteen ryhmään. Kumpikin ryhmä valitsi joukostaan ryhmälleen puheenjohtajan. Ryhmien jäsenet saivat kukin keskustelun pohjaksi keskustelurungon (Liite 1). Aihealueita oli yhteensä seitsemän ja ne jaettiin siten, että toinen ryhmä keskusteli aihealueista 1 - 4 ja toinen ryhmä aihealueista 5 - 7. Puheenjohtaja kirjasi keskustelun pohjalta syntyneet asiat ylös. Puheenjohtajan tehtävä oli myös varmistaa, että keskustelu eteni lomakkeen aihealuei-

den pohjalta. Aikaa ryhmillä oli keskusteluun puoli tuntia. Tämän jälkeen puheenjohtajat vaihtoivat paikkoja keskenään ryhmissä ja kävivät oman ryhmänsä aihealueet toisenkin ryhmän kanssa läpi.

Puheenjohtajien kirjaamat ryhmien palautteet annettiin kehittämishankkeen vetäjille osastotunnin lopussa. Kehittämishankkeen vetäjät kokosivat ryhmien antaman kirjallisen palautteen perusteella opiskelijaohjauksen laatukriteerit. Työnjaollisista asioista kehittämishankkeen vetäjät keskustelivat tarvittaessa kyseisen osaston osastonhoitajan kanssa ennen seuraavaa osastotuntia. Kehittämishankkeen vetäjien kokoamat laatukriteerit ja myös ryhmien keskustelun pohjalta syntyneet kehittämishaasteet opiskelijaohjaukseen liittyen, jaettiin kyseisen osaston hoitohenkilökunnalle luettavaksi viikkoa ennen toista tapaamista. Toisella tapaamiskerralla osastotunnin puitteissa arvioitiin syntyneitä tuloksia eli opiskelijaohjauksen laatukriteereitä aina kyseisen osaston kohdalta.

6 TULOKSET

Tämän kehittämishankkeen tuloksena on Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin lastentautien toimintayksikön kolmelle osastolle, lasten ja nuorten poliklinikalle, vastasyntyneiden tehostetun hoidon osastolle sekä lasten osastolle, laaditut Opiskelijaohjauksen laatukriteerit. Näistä esimerkkinä esitetään liitteessä 2 Lasten ja nuorten poliklinikan opiskelijaohjauksen laatukriteerit. Lisäksi koottiin osastotuntien keskustelussa tulleiden kommenttien pohjalta kullekin osastolle kehittämiskohteita opiskelijaohjauksen toteuttamisen kehittämiseksi osastoilla jatkossa.

Lastentautien toimintayksikön lastenosastoilla yhteisiä kehitettäviä asioita ovat opiskelijaohjauksen resurssointi, opiskelijaohjauksansion päivitys, opiskelijavas- taavan ja osastonhoitajan tehtävänkuvan selkiyttäminen, harjoittelun tavoitteisiin tutustuminen, palautteen pyytäminen ohjauksesta, arviointikeskusteluihin osal- listuminen, palautteen antaminen ohjaavalle opettajalle ja opiskelijalle sekä opiskelijan muistuttaminen CLES -palautteen antamisesta sekä palautteen läpi- käyminen osastotunneilla.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Yhteistyö

Opiskelijamääristä yksikkökohtaisesti keskustellaan harjoitteluyksikön ja oppilaitoksen edustajien kanssa. Opiskelijamääristä päättävät yksiköiden osastonhoitajat ja toimintayksikön ylihoitaja. Aikaa opiskelijoiden ohjaukseen ja tavoite- ja palautekeskusteluihin on löytynyt opiskelijaohjaajille vaihtelevasti. Tämä johtuu jokaisen yksikön toiminnan luonteesta, ohjaavan opettajan yhteisille keskusteluille varaamasta ajankohdasta ja osin myös opiskelijan ja ohjaajan ohjauksuhteiden toimivuudesta. Opiskelijaohjaajia ohjeistetaan osallistumaan yhteisiin keskusteluihin osastoille jaetun harjoittelua koskevan materiaalin yhteydessä. Yksi tai kaksi opiskelijavastaavaa jokaisessa yksikössä nähtiin riittäväksi. Opiskelijavastaavien osallistuminen koulutuksiin, myös tarjolla oleviin verkkokoulutuksiin, jäi epäselväksi. Lasten ja nuorten poliklinikalla toivottiin ohjaajakoulutusta lisää.

Yhteisen ajan järjestäminen, opiskelijaohjaajan, opiskelijan ja ohjaavan opettajan kesken ei ole yksinkertaista. Hyväksi toimintatavaksi nähtiin esim. Lasten ja nuorten poliklinikalla ja PO2:lla että opiskelijaohjaajilla on keskenään mahdollisuus sopia työn jatkaja siksi aikaa, kun opiskelijaohjaaja osallistuu tavoite- ja palautekeskusteluihin ohjaavan opettajan ja opiskelijan työvuorosuunnitelman pohjalta. Opiskelijaohjaajista kukin on kuitenkin vuorollaan näissä keskusteluissa. Opiskelijalle annettu kirjallinen palaute ei korvaa suullista keskustelua. Tavoite- ja palautekeskusteluihin on varattu aikaa 30min. / opiskelija.

7.2 Tiedonkulku

Tärkeimmäksi asiaksi tiedonkulun alueella nousi opiskelijan ohjauksansion sisältö, päivitys ja sen säilytys. Jokaisessa yksikössä oli jonkinlainen ohjauksansio olemassa, esim. Lasten ja nuorten poliklinikalla on laadittuna perehdyttämissuunnitelma sairaanhoitajille, sitä voidaan hyvin hyödyntää myös opiskelijaohjauksessa. Ohjauksansion yhteydestä olisi hyvä löytyä harjoitteluorganisaatiota koskevat tietoturva- ja salassapitoasiat. Lasten ja nuorten poliklinikalla oh-

jauskansion päivityksestä vastaa opinnäytetyön tekijä. Ohjauskansion laadinta ja päivitys sopisi hyvinkin opiskelijavastaavien tehtäviin.

Opiskelijapalaverieihin on osallistunut yksiköistä yleensä osastonhoitaja sekä toimintayksikön ylihoitaja. Tämän lisäksi yhteisissä tapaamisissa harjoitteluyksikön ja oppilaitoksen edustajien kanssa voisi olla myös opiskelija-asioista vastuuta ottava henkilö, esim. lastenosasto B21:llä tämä henkilö on ollut apulaisosastonhoitaja. Jobstepin (sivusto, josta opiskelijat varaavat harjoittelupaikkoja) sivujen päivityksestä osastonhoitajat ottavat vastuun.

Opiskelijavastaavan toimenkuvaa on vielä tarkasteltava jokaisessa yksikössä sekä sitä kautta työnjakoa opiskelijavastaavan ja osastonhoitajan kesken. Osastonhoitajat saavat tiedon harjoitteluun tulevista opiskelijoista oppilaitoksen harjoittelukoordinaattorilta. Harjoittelun ohjaavalta opettajalta opiskelijat saavat nimetyt ohjaajat, alustavan työvuorosuunnitelman, oppimissopimuksen, harjoittelua koskevan informaation ja harjoitteluun liittyvän tehtävähjeistuksen. Työvuorosuunnitelmasta ja sen toteutumisesta ovat vastanneet opiskelijan oma ohjaaja tai opiskelijavastaava. Harjoittelua koskevan kirjallisen materiaalin ohjaava opettaja on toimittanut jokaiseen yksikköön joko toimiston tai kahvihuoneen seinälle. Osastonhoitaja/tai opiskelijavastaava tiedottavat harjoitteluun tulevista opiskelijoista riittävän ajoissa opiskelijaohjaajia.

7.3 Oppimisympäristö

Jokaisessa yksikössä oli määritelty hoitotyön toimintafilosofia, arvot ja periaatteet. Lapsen, nuoren ja perheen hoitotyön periaatteet näkyvät yksikköjen hoitotyössä. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin strategian, hoitotyön toimintaohjelman, hyvän hoidon ja työ-turvallisuus-, ja toimintaohjeiden saatavuus oli opiskelijaohjaajilla selvillä. Yksiköiden ilmapiiri koettiin opiskelijamyönteiseksi. Oppimisympäristön kehittäminen on hyvä nähdä kaikkien toimijoiden yhteisenä asiana.

7.3.1 Ohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat

Opiskelijaohjauksen lähtökohdat ovat yhtenevät koulutuksen tavoitteiden ja arviointikriteereiden kanssa. Toteutustavat poikkeavat toisistaan jonkin verran yksiköiden kesken. Opiskelijoiden ohjaajat on nimennyt osastonhoitaja tai opiskelijavastaava. Kuitenkin opiskelijaohjaajien nimeäminen on perustunut vapaaehtoisuuteen ja vuorotteluperiaatteeseen. Lastenosasto B21:llä opiskelijat on ottanut vastaan, esitellyt osaston ja ohjeistanut työvuorojen laadinnassa, apulaisosastonhoitaja, joka on vastannut myös opiskelijoiden alkuperähdytyksestä. PO2:lla taas työvuorossa oleva hoitaja on ottanut opiskelijat vastaan, esitellyt tilat. Työvuorosuunnitelman laadintaa on ohjannut opiskelijan oma ohjaaja. Lasten ja nuorten poliklinikalla jokainen hoitaja on ottanut oman opiskelijansa vastaan, esitellyt tilat ja ohjannut työvuorosuunnitelman laadinnassa. Pehdytykseen osallistuvat kaikki hoitajat aina kyseisessä yksikössä. Jokaisessa yksikössä opiskelijoita on pyritty kutsumaan omalla nimellä. Opiskelijan tehtävänä on ollut näyttää harjoittelu- ja työssäoppimisen jaksolle laatimansa tavoitteet omalle ohjaajalle. Tavoitteita on täsmennetty opiskelijan, ohjaajan ja opettajan yhteisissä keskusteluissa.

7.4 Ohjaussuhde

Opiskelijan, ohjaajan ja opettajan välisen yhteistyösuhteen opiskelijaohjaajat kokevat tasa-arvoiseksi ja vastuulliseksi vuorovaikutussuhteeksi, jossa vallitsee toisten kunnioittaminen ja hyväksyntä.

7.5 Ohjaaja

Opiskelijaohjaajat sitoutuvat ja suhtautuvat myönteisesti ohjaustehtäväänsä. Oppimissopimus, jossa opiskelijan harjoittelujakson tavoitteet löytyvät, on jokaisella osastolla joko osaston toimistossa tai kahvihuoneessa. Samasta yhteydestä löytyy kaikki harjoittelumateriaali. Opiskelijaohjaajat saavat tiedon tulevista opiskelijoista riittävän ajoissa, joten valmistautuminen opiskelijan ohjaukseen on mahdollista. Opiskelijaohjaajat käyvät keskustelua opiskelijoiden kanssa hoitotyötä yhdessä toteuttaen. Opiskelijan henkilökohtaiset harjoittelun tavoitteet

on opiskelijan tehtävä näyttää ohjaajalle. Opiskelijaohjaajan tehtävänä on puolestaan tukea opiskelijaa tavoitteiden laadinnassa ja saavuttamisessa sekä näyttöön perustuvan hoitotyön oppimisessa ja ammatillisessa kehittämisessä. Opiskelijaohjaajan on hyvä hallita erilaisia ohjausmenetelmiä. Opiskelijaohjaajien tietoisuutta ohjauskäytännöistä tukee opiskelijaohjauskansio. Toimivassa ohjaussuhteessa uskalletaan antaa ja vastaanottaa palautetta. Ohjaavan opettajan tuki edistää yhteistyötä harjoitteluyksikön ja oppilaitoksen kesken. Opiskelijaohjaajan velvollisuus on osallistua yhteisiin tavoite- ja palautekeskusteluihin. Tällä varmistetaan palautteen antaminen ohjaavalle opettajalle ja opiskelijalle. CLES -palautteen antamisesta opiskelijaa muistutetaan oppimissopimuksessa ja viimeistään arviointikeskusteluissa.

8 POHDINTA

Kehittämishanke toteutettiin työelämälähtöisesti, työelämän tarpeista. Aihe oli ajankohtainen. Kehittämishanke tuki myös tekijöiden opettajan ammatilliselle kasvulle asetettuja tavoitteita. Aihe oli mielenkiintoinen opiskelijaohjaajan, opiskelijan ja opettajankin näkökulmasta sekä tärkeä opiskelijaohjauksen kehittämisen kannalta. Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa opiskelijaohjaus kuuluu jokaisen työntekijän työtehtäviin ja siksi opiskelijaohjauksen kehittäminen koskee kaikkia työntekijöitä.

Kehittämishankkeelle asetetut tavoitteet toteutuivat. Opiskelijaohjauksen laatuvaatimukset ja -kriteerit tulivat Lastentautien toimintayksikön henkilökunnan tietoisuuteen. Yhdessä tuotetut osastokohtaiset opiskelijaohjauksen laatukriteerit auttavat yhtenäisten käytäntöjen luomisessa sekä selkiyttivät työnjakoa. Lisäksi nousi tarve lähempään yhteistyöhön oppilaitoksen ja harjoitteluorganisaation kesken.

Koska opiskelijoiden ohjaus on lisääntynyt opiskelijamäärien kasvaessa, on tärkeää että, siihen liittyvät käytännöt ovat toimivia. Opiskelijaohjauksansion laatiminen ja päivittäminen sekä opiskelijavastaavien nimeäminen ja työnkuvan selkiyttäminen ovat ensiarvoisen tärkeitä. Lisäksi tärkeässä roolissa ovat opiskelijaohjaajien motivaatio ja ajalliset resurssit.

Jatkossa olisi mielenkiintoista tarkastella osastojen opiskelijoilta saamaa CLES-palautteita siitä näkökulmasta, että näkyvätkö tämän kehittämishankkeen tuloksena tehdyt kehittämistoimenpiteet osastojen palautteissa.

LÄHTEET

Delfoi-menetelmä 2013. Jyväskylän yliopisto, Koppa. Saatavana: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/delfoi-menetelmae>

Elomaa, L., Lakanmaa, R-L., Paltta, H., Saarikoski, M. & Sulosaari, V. 2008. Taitava harjoittelun ohjaaja. Tampere. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 24.

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri 2012. Harjoittelun ja työssäoppimisen ohjauksen laatuvaatimukset ja kriteetit Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä. Saatavana: http://www.epshp.fi/files/5117/opiskelijaohjauksen_laatusakirja_8_12.pdf

Heikkinen, H. L. T., Rovio, E. & Syrjälä, L. (toim.) 2008. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Vantaa: Dark Oy.

Harjoittelu yleistä. 2013. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri. Saatavana: http://www.epshp.fi/1/ammattilaiset_ja_opiskelijat/opiskelijat/harjoittelu

Heinonen, N. 2004. Terveystieteiden koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Terveystieteiden ammattihenkilöiden neuvottelukunta, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulututkintojen jaosto. STM monisteita 2003:22. Helsinki.

Kamppinen, M., Kuusi, O., Söderlund, S. 2002. Tulevaisuudentutkimus. Perusteet ja sovellukset. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 896. Helsinki. Painopaikka: Kirjakeskus Tallprint.

Kankkunen, P. & Vehviläinen – Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. WSOYpro Oy.

Korhonen, S. 2008. Ohjaus siinä sivussa. Työelämässä toimivien ohjaajien kokemuksia sosionomi (amk) -opiskelijoiden harjoittelun ohjauksesta. Diakonia - ammattikorkeakoulu. Juvenes Print Oy.

Koulutuskeskus Sedu 2013. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, lähihoitajakoulutus. Opetussuunnitelma 2013. Saatavana:

<http://www.sedu.fi/loader.aspx?id=87e5980f-3b50-4899-aa59-7fb7a9aea5f8>

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 1994. 599/28.6.1994.

Luojus, K. 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli. Ohjaajien näkökulma. Tampere. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro Oy.

Opetushallitus 2010. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, lähihoitaja 2010. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Määräys 17/011/2012. Oy Fram Ab, Vaasa.

Opetusministeriö 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24.

Salonen, P. 2006. Aineksia onnistuneeseen harjoitteluun. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Kokkola. B: ajankohtaista

SeAMK 2012. Nuorten amk-tutkintoon jahtavan koulutuksen koulutusohjelma-kohtainen opinto-opas 2012-2013. Hoitotyön koulutusohjelma.

Sosiaali- ja terveysministeriö. Johtamisella vaikuttavuutta ja vetovoimaa hoitotyöhön. Toimintaohjelma 2009 - 2011. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2009 : 18. Helsinki.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003.

Verkostojohtamisen opas 2013. Learning cafe ja World cafe. Saatavana:
http://verkostojohtaminen.fi/?page_id=139

Vilka, H. 2007. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

LIITTEET

LIITE 1

OSASTOTUNTIEKESKUSTELURUNKO

OSASTOTUNTI

19.4.2013

1. Yhteistyö

Sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten ja lastentautien toimintayksikön välinen yhteistyö on säännöllistä ja joustavaa. Sovituilla resursseilla mahdollistetaan opiskelijan harjoittelu sekä luodaan edellytykset laadukkaalle ohjaukselle.

- _____ (kuka?) allekirjoittaa harjoittelun alkaessa kunkin oppilaitoksen mukaisen opiskelijakohtaisen ohjaussopimuksen (Sedu)
- _____ (kuka?) päättää opiskelijamäärän suhteessa harjoitteluyksikön toimintaan ja ohjaajaresursseihin.
- _____ (kuka?) nimeää 1 – 2 opiskelijavastaavaa, jotka osallistuvat aktiivisesti heille suunnattuihin koulutuspäiviin, joista osa toteutetaan verkko-opintoina
- _____ (kuka?) resursoi riittävästi aikaa opiskelijan ohjaukseen sekä tavoite- ja arviointikeskusteluihin.

2. Tiedonkulku

Suunnitelmallisella tiedonkululla varmistetaan harjoitteluyksikön / opiskelijan sitoutuminen ohjaukseen ja oppimiseen

- osastonhoitaja / opiskelijavastaava (kumpi vai molemmat? Ympyröi) osallistuvat opiskelijapalaveriin lukuvuosittain oppilaitoksen harjoittelukoordinaattorin ja ylihoitajan kanssa
- _____ (kuka? Esitys oh.) vastaa ajan tasalla olevasta toimintayksikön esittelystä Jobstepissä (sivusto, josta opiskelijat varaavat harjoittelupaikkoja)

- _____(kuka/ketkä?) laatii opiskelijan ohjauskansio / käsikirja, josta löytyvät tärkeimmät yksikön toimintaan ja harjoitteluun liittyvät asiat ja jonka _____ (kuka/ketkä?) päivittää vuosittain
- _____(kuka?) tiedottaa harjoitteluyksikössämme sinne tulevien opiskelijoiden harjoitteluun liittyvistä asioista, esim. ohjaajien valinta, opiskelijan työvuorosuunnitelma, oppimissopimus, harjoittelun info, harjoittelun tehtävä.
- opiskelijat arvioivat saamaansa harjoittelun ohjausta sähköisen kyselyn (CLES- mittarin) avulla.
- _____ (kuka? Esitys Oh) käsittelee opiskelijoiden antaman palautteen osastotunneilla
- Oppimisympäristöä kehitetään palautteen perusteella harjoitteluyksikön ja oppilaitosten edustajien kanssa (Kuka vastuussa?) _____

3. Oppimisympäristö

Harjoitteluyksikössämme noudatetaan sosiaali- ja terveydenhuollon eettisiä periaatteita ja toimitaan yhdenmukaisesti ottaen huomioon toimintaa säätelevät lait, asetukset, ohjeet ja suositukset. Harjoitteluyksikössämme otetaan huomioon Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin strategia, hoitotyön toimintaohjelma ja potilaan hyvä hoito.

- Harjoitteluyksikössämme on määritelty hoitotyön toimintafilosofia, arvot ja periaatteet ja ne näkyvät opiskelijaohjauskansiossa / käsikirjassa sekä työskentelyssä. (Millä nimellä ja mistä löytyy? _____)
- Potilaan oikeudet ja potilasturvallisuuteen liittyvät tekijät tunnistetaan ja ne näkyvät hoitotyössä.
- Lapsen, perheen ja nuoren hoitotyön periaatteet näkyvät osaston hoitotyössä.
- Harjoittelun tavoitteilla on yhteys harjoitteluyksikön toimintaperiaatteisiin ja –lähtökohtiin.
- Harjoittelu toteutuu työsuojeluohjeiden ja –määräysten mukaisesti ja yksiköstä löytyy päivitetty työ-, toiminta- ja turvallisuusohjeet _____ (mistä?)
- _____(Kuka?) tiedottaa ja opettaa opiskelijalle tietosuojan ja salassapidon merkityksen ja sisällön.

- opiskelijat saavat _____ (keneltä, milloin?) potilastietojärjestelmään opiskelijaoikeudet ja täyttääkö hoidon kirjaaminen hyvän kirjaamisen kriteerit.

- Potilaan/ asiakkaan hoitotyöhön liittyvä tiedonkulku on toimivaa.

4. Ilmapiiri

Harjoitteluyksikön ilmapiiri tukee oppimista

- ilmapiiri on opiskelijamyönteinen.

- Henkilökuntamme arvostaa työssään hyvää ammattitaitoa, sitoutuneisuutta ja yhteistyökykyä.

- Harjoitteluyksikössämme työntekijät nähdään keskeisenä voimavarana, ongelmat ratkaistaan avoimesti ja toiminta on kollegiaalista sekä työhyvinvointia edistävää.

- Henkilökuntamme on kiinnostunut ja sitoutunut opiskelijan ohjaukseen.

- Hoitotyössä ja opiskelijaohjauksessa korostuu inhimillinen kohtelu, hyvä vuorovaikutus ja rehellisyys.

- Opiskelija otetaan hyvin vastaan ja perehdytetään harjoitteluyksikön toimintaan.

-Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan yksikön jokapäiväiseen toimintaan ja moniammatilliseen yhteistyöhön ja tuetaan käyttämään oppimiaan tietoja ja taitoja

- Opiskelijalle annetaan opiskelu- ja työrauha.

5. Ohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat

Ohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat ovat yhtenevät koulutuksen tavoitteiden ja arviointikriteereiden kanssa sekä tukevat opiskelijan ammatillista kasvua.

- _____ (Kuka?) nimeää opiskelijalle ohjaajat (1-2)

- _____ (Kuka?) suunnittelee ja ottaa opiskelijat vastaan, esittelee yksikön, jakaa perehdytykseen / harjoitteluun liittyvän materiaalin ja käy tarvittaessa sen opiskelijan kanssa yhdessä läpi.

- Opiskelijan ohjaus perustuu opetussuunnitelmaan ja siitä johdettuihin opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin, harjoittelujakson tulee olla tarkoituksenmukainen

- Tavoitteet täsmennetään opiskelijan, ohjaajan ja opettajan yhteistyönä

- _____ (kuka?) ohjeistaa opiskelijoita laatimaan harjoittelujakson työvuorot, jotka ovat mahdollisimman yhtenevät oman ohjaajan vuorojen kanssa.

- Henkilökunta tukee toisiaan opiskelijan ohjaamisessa

- Opiskelija otetaan mukaan työyhteisöön ja kutsutaan omalla nimellä

- Opiskelijalla on mahdollisuus näyttöön perustuvan tiedon hankintaan harjoittelun aikana ja hän saa tarvittaessa tukea harjoittelujaksoon liittyviin tehtäviin.

- Ohjaajien ohjaustaidot ovat oppimista tukevia ja ohjauskeskusteluja järjestetään säännöllisesti

- Opiskelijaa ohjataan soveltamaan näyttöön perustuvaa tietoa käytäntöön sekä perustelemaan toimintansa.

- Potilaan/ asiakkaan hoitoon ja/tai hänen kanssaan toimimiseen liittyviä tilanteita hyödynnetään ohjauksessa.

- Opiskelijalle mahdollistetaan mielekkäitä, kokonaisvaltaisia ja sisällöltään monipuolisia oppimistilanteita.

- Opiskelijaa ohjataan osallistumaan moniammatilliseen toimintaan.
- Opiskelijaa kannustetaan refleктоimaan.
- Yli 4 viikon harjoittelussa pidetään väliarviointi (Seamk) tai ohjaajakeskustelu (Sedu) ohjaajan ja opiskelijan kanssa.
- Oppimissopimuksesta ilmenee arviointikriteerit (Seamk) ja muodot, opiskelijan itsearviointi sekä ohjaajan ja ohjaavan opettajan antama ammatillisen osaamisen kehittymistä kuvaava arviointi. Arviointikriteerien tulee olla selkeät ja ymmärrettävät. Näytönarviointikriteerit (Sedu) toimitetaan erikseen näytön vastaanottajalle.

6. Ohjaussuhde

Opiskelijan, ohjaajan ja opettajan välinen yhteistyösuhde on tasa-arvoinen ja vastuullinen vuorovaikutussuhde, jossa vallitsee toisten kunnioittaminen ja hyväksyntä.

Ohjaussuhde

- on vastavuoroinen, keskusteleva, avoin sekä turvallinen yhteistyösuhde, jossa opettaja ja työyhteisö tukevat opiskelijan oppimista
- jaetaan harjoitteluun liittyviä ajatuksia ja kokemuksia
- vallitsee molemminpuolinen kunnioitus ja hyväksyntä
- opiskelijan, opettajan ja ohjaajien välisissä tapaamisissa painopiste on opiskelijan oppimisessa ja ilmapiiri on kollegiaalinen

7. Ohjaaja

Ohjaaja sitoutuu opetusvelvollisuuteensa, suhtautuu myönteisesti ohjaustehtäväänsä sekä tulee ja arvioi opiskelijan osaamista ja ammatillista kehittymistä.

Ennen harjoittelujaksoa ohjaaja

- hankkii tietoa opiskelijan harjoittelujakson tavoitteista
- perehtyy saamaansa ennakkomateriaaliin; opiskelijan Cv:n (Seamk) tai esitäytymislomakkeeseen (Sedu) sekä oppilaitokselta lähetettyyn harjoittelumateriaaliin

- luo ja ylläpitää myönteisen oppimisilmapiirin

Harjoittelujakson aikana ohjaaja

- perehdyttää valmistautuneena ja riittävästi aikaa varanneena opiskelijan harjoitteluyksikköön, käyttäen apunaan yksikön perehdytyslomaketta
- huomioi opiskelijan aikaisemmat käytännön harjoittelut ja opiskeluajan
- tukee opiskelijaa tavoitteiden laadinnassa ja saavuttamisessa
- tukee opiskelijan näyttöön perustuvaa hoitotyön oppimista ja ammatillista kehittymistä sekä rohkaisee opiskelijaa käyttämään opittuja taitoja harjoittelun aikana
- toimii myönteisenä roolimallina opiskelijalle
- toimii vastuullisesti yhtenäisten ohjaukseenkäytäntöjen ja yksikön toimintaohjeiden mukaan
- käyttää tarkoituksenmukaisia ohjausmenetelmiä sekä oppimateriaaleja ohjattaessa opiskelijaa
- antaa jatkuvaa, rakentavaa ja ammatillista kasvua edistävää palautetta harjoittelun aikana
- pyytää suullista arviointia opiskelijalta ohjauksestaan harjoittelun aikana
- ottaa yhteyttä opettajaan, osastonhoitajaan tai harjoittelukoordinaattoriin (Seamk)/ työssäoppimiskoordinaattoriin (Sedu) kaikissa niissä tilanteissa, jolloin opiskelijaohjauksen onnistuneeseen toteuttamiseen tarvitaan tukea
- tekee yhteistyötä eri toimijoiden kanssa harjoittelun kehittämiseksi

Harjoittelujakson päättyessä ohjaaja

- arvioi opiskelijan oppimista yhteistyössä muun henkilökunnan kanssa sekä kirjallisesti että suullisesti
- osallistuu arviointikeskusteluun yhdessä opiskelijan ja ohjaavan opettajan kanssa
- antaa palautetta opiskelijaohjauksesta ja yhteistyöstä ohjaavalle opettajalle
- ohjaa opiskelijaa vastaamaan opiskelijapalautteeseen harjoittelun lopussa (CLES)

Opiskelijaohjauksen laatukriteerit ja vaatimukset Lasten ja nuorten poliklinikka

Opiskelijaohjauksen laatukriteerit Lasten ja nuorten poliklinikka

1. Yhteistyö

Sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten ja lastentautien toimintayksikön välinen yhteistyö on säännöllistä ja joustavaa. Sovituilla resursseilla mahdollistetaan opiskelijan harjoittelu sekä luodaan edellytykset laadukkaalle ohjaukselle.

- Osastonhoitaja allekirjoittaa harjoittelun alkaessa kunkin oppilaitoksen mukaisen opiskelijakohtaisen ohjaussopimuksen (Sedu)
- Ylihoitaja ja osastonhoitaja päättää opiskelijamäärän suhteessa harjoitteluyksikön toimintaan ja ohjaajaresursseihin.
- Osastonhoitaja nimeää 1 – 2 opiskelijavastaavaa, jotka osallistuvat aktiivisesti heille suunnattuihin koulutuspäiviin, joista osa toteutetaan verkko-opintoina
- Opiskelijan ohjaaja pyrkii järjestämään riittävästi aikaa opiskelijan ohjaukseen sekä tavoite- ja arviointikeskusteluihin.

2. Tiedonkulku

Suunnitelmallisella tiedonkululla varmistetaan harjoitteluyksikön / opiskelijan sitoutuminen ohjaukseen ja oppimiseen

- Osastonhoitaja osallistuu opiskelijapalaveriin lukuvuosittain oppilaitoksen harjoittelukoordinaattorin ja ylihoitajan kanssa
- Osastonhoitaja vastaa ajan tasalla olevasta toimintayksikön esittelystä Jobstepissä (sivusto, josta opiskelijat varaavat harjoittelupaikkoja)
- Harjoitteluyksikköön on laadittu opiskelijaohjauksen käsikirja, josta löytyvät tärkeimmät yksikön toimintaan ja harjoitteluun liittyvät asiat ja jonka käsikirjan laatija päivittää vuosittain
- Opiskelijavastaava tiedottaa harjoitteluyksikössämme sinne tulevien opiskelijoiden harjoitteluun liittyvistä asioista, esim. ohjaajien valinta, opiskelijan työvuorosuunnitelma, oppimissopimus, harjoittelun info, harjoittelun tehtävä.
- Opiskelijat arvioivat saamaansa harjoittelun ohjausta sähköisen kyselyn (CLES- mittarin) avulla.
- Osastonhoitaja käsittelee opiskelijoiden antaman palautteen osastotunneilla
- Oppimisympäristöä kehitetään palautteen perusteella harjoitteluyksikön ja oppilaitosten edustajien kanssa, kehittäminen on osastonhoitajan vastuulla

3. Harjoitteluyksikkö oppimisympäristönä

3.1 Hoidon toiminnan lähtökohdat

Harjoitteluyksikössämme noudatetaan sosiaali- ja terveydenhuollon eettisiä periaatteita ja toimitaan yhdenmukaisesti ottaen huomioon toimintaa säätelevät lait, asetukset, ohjeet ja suositukset. Harjoitteluyksikössämme otetaan huomioon Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin strategia, hoitotyön toimintaohjelma ja potilaan hyvä hoito.

- Harjoitteluyksikössämme on määritelty hoitotyön toimintafilosofia, arvot ja periaatteet ja ne näkyvät opiskelijaohjauksen käsikirjassa sekä työskentelyssä.
- Potilaan oikeudet ja potilasturvallisuuteen liittyvät tekijät tunnistetaan ja ne näkyvät hoitotyössä.
- Lapsen, perheen ja nuoren hoitotyön periaatteet näkyvät osaston hoitotyössä.
- Harjoittelun tavoitteilla on yhteys harjoitteluyksikön toimintaperiaatteisiin ja lähtökohtiin.
- Harjoittelu toteutuu työsuojeluohjeiden ja –määräysten mukaisesti ja yksiköstä löytyy päivitettyt työ-, toiminta- ja turvallisuusohjeet lasten ja nuorten poliklinikan toimistosta
- Ohjaaja tiedottaa ja opettaa opiskelijalle tietosuojan ja salassapidon merkityksen ja sisällön.
- Opiskelijat saavat osastonhoitajalta potilastietojärjestelmään opiskelijaoikeudet ja hoidon kirjaaminen täyttää hyvän kirjaamisen kriteerit.
- Potilaan/ asiakkaan hoitotyöhön liittyvä tiedonkulku on toimivaa.

3.2 Harjoitteluyksikön ilmapiiri

Harjoitteluyksikön ilmapiiri tukee oppimista

- Ilmapiiri on opiskelijamyönteinen.
- Henkilökuntamme arvostaa työssään hyvää ammattitaitoa, sitoutuneisuutta ja yhteistyökykyä.

- Harjoitteluyksikössämme työntekijät nähdään keskeisenä voimavarana, ongelmat ratkaistaan avoimesti ja toiminta on kollegiaalista sekä työhyvinvointia edistävää.
- Henkilökuntamme on kiinnostunut ja sitoutunut opiskelijan ohjaukseen.
- Hoitotyössä ja opiskelijaohjauksessa korostuu inhimillinen kohtelu, hyvä vuorovaikutus ja rehellisyys.
- Opiskelija otetaan hyvin vastaan ja perehdytetään harjoitteluyksikön toimintaan.
- Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan yksikön jokapäiväiseen toimintaan ja moniammatilliseen yhteistyöhön ja tuetaan käyttämään oppimiaan tietoja ja taitoja
- Opiskelijalle annetaan opiskelu- ja työrauha.

3.3 Ohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat

Ohjauksen lähtökohdat ja toteutustavat ovat yhtenevät koulutuksen tavoitteiden ja arviointikriteereiden kanssa sekä tukevat opiskelijan ammatillista kasvua.

- Opiskelijavastaava nimeää opiskelijalle ohjaajat (1-2)
- Opiskelijavastaava suunnittelee ja ottaa opiskelijat vastaan, esittelee yksikön, jakaa perehdytykseen / harjoitteluun liittyvän materiaalin ja käy tarvittaessa sen opiskelijan kanssa yhdessä läpi.
- Opiskelijan ohjaus perustuu opetussuunnitelmaan ja siitä johdettuihin opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin, harjoittelujakson tulee olla tarkoituksenmukainen
- Tavoitteet täsmennetään opiskelijan, ohjaajan ja opettajan yhteistyönä
- Opiskelijavastaava ohjeistaa opiskelijoita laatimaan harjoittelujakson työvuorot, jotka ovat mahdollisimman yhtenevät oman ohjaajan vuorojen kanssa.
- Henkilökunta tukee toisiaan opiskelijan ohjaamisessa
- Opiskelija otetaan mukaan työyhteisöön ja kutsutaan omalla nimellä
- Opiskelijalla on mahdollisuus näyttöön perustuvan tiedon hankintaan harjoittelun aikana ja hän saa tarvittaessa tukea harjoittelujaksoon liittyviin tehtäviin.
- Ohjaajien ohjaustaidot ovat oppimista tukevia ja ohjauskeskusteluja järjestetään säännöllisesti

- Opiskelijaa ohjataan soveltamaan näyttöön perustuvaa tietoa käytäntöön sekä perustelevaan toimintansa.
- Potilaan/ asiakkaan hoitoon ja/tai hänen kanssaan toimimiseen liittyviä tilanteita hyödynnetään ohjauksessa.
- Opiskelijalle mahdollistetaan mielekkäitä, kokonaisvaltaisia ja sisällöltään monipuolisia oppimistilanteita.
- Opiskelijaa ohjataan osallistumaan moniammatilliseen toimintaan.
- Opiskelijaa kannustetaan arvioimaan omaa toimintaansa.
- Yli 4 viikon harjoittelussa pidetään väliarviointi (Seamk) tai ohjaajakeskustelu (Sedu) ohjaajan ja opiskelijan kanssa.
- Oppimissopimuksesta ilmenee arviointikriteerit (Seamk) ja muodot, opiskelijan itsearviointi sekä ohjaajan ja ohjaavan opettajan antama ammatillisen osaamisen kehittymistä kuvaava arviointi. Arviointikriteerien tulee olla selkeitä ja ymmärrettäviä. Näytönarviointikriteerit (Sedu) toimitetaan erikseen näytön vastaanottajalle.

4. Ohjaussuhde

Opiskelijan, ohjaajan ja opettajan välinen yhteistyösuhde on tasa-arvoinen ja vastuullinen vuorovaikutussuhde, jossa vallitsee toisten kunnioittaminen ja hyväksyntä.

Ohjaussuhde

- On vastavuoroinen, keskusteleva, avoin sekä turvallinen yhteistyösuhde, jossa opettaja ja työyhteisö tukevat opiskelijan oppimista
- Jaetaan harjoitteluun liittyviä ajatuksia ja kokemuksia
- Vallitsee molemminpuolinen kunnioitus ja hyväksyntä
- Opiskelijan, opettajan ja ohjaajien välisissä tapaamisissa painopiste on opiskelijan oppimisessa ja ilmapiiri on kollegiaalinen

5. Ohjaaja

Ohjaaja sitoutuu opetusvelvollisuuteensa, suhtautuu myönteisesti ohjaustehtäväänsä sekä tukee ja arvioi opiskelijan osaamista ja ammatillista kehittymistä.

Ennen harjoittelujaksoa ohjaaja

- Hankkii tietoa opiskelijan harjoittelujakson tavoitteista
- Perehtyy saamaansa ennakkomateriaaliin; opiskelijan Cv:n (Seamk) tai esitäytymislomakkeeseen (Sedu) sekä oppilaitokselta lähetettyyn harjoittelumateriaaliin
- Luo ja ylläpitää myönteisen oppimisilmapiirin

Harjoittelujakson aikana ohjaaja

- Perehdyttää valmistautuneena ja riittävästi aikaa varanneena opiskelijan harjoitteluyksikköön, käyttäen apunaan yksikön perehdytyslomaketta
- Huomioi opiskelijan aikaisemmat käytännön harjoittelut ja opiskeluajan
- Tukee opiskelijaa tavoitteiden laadinnassa ja saavuttamisessa
- Tukee opiskelijan näyttöön perustuvaa hoitotyön oppimista ja ammatillista kehittymistä sekä rohkaisee opiskelijaa käyttämään opittuja taitoja harjoittelun aikana
- Toimii myönteisenä roolimallina opiskelijalle
- Toimii vastuullisesti yhtenäisten ohjauskäytäntöjen ja yksikön toimintaohjeiden mukaan. Nämä löytyvät opiskelijaohjauksen käsikirjasta.
- Käyttää tarkoituksenmukaisia ohjausmenetelmiä sekä oppimateriaaleja ohjattaessaan opiskelijaa
- Antaa jatkuvaa, rakentavaa ja ammatillista kasvua edistävää palautetta harjoittelun aikana
- Pyytää suullista arviointia opiskelijalta ohjauksestaan harjoittelun aikana
- Ottaa yhteyttä opettajaan, osastonhoitajaan tai harjoittelukoordinaattoriin (Seamk)/ työssäoppimiskoordinaattoriin (Sedu) kaikissa niissä tilanteissa, jolloin opiskelijaohjauksen onnistuneeseen toteuttamiseen tarvitaan tukea
- Tekee yhteistyötä eri toimijoiden kanssa harjoittelun kehittämiseksi

Harjoittelujakson päättyessä ohjaaja

- Arvioi opiskelijan oppimista yhteistyössä muun henkilökunnan kanssa sekä kirjallisesti että suullisesti
- Osallistuu arviointikeskusteluun yhdessä opiskelijan ja ohjaavan opettajan kanssa
- Antaa palautetta opiskelijaohjauksesta ja yhteistyöstä ohjaavalle opettajalle
- Ohjaa opiskelijaa vastaamaan opiskelijapalautteeseen harjoittelun lopussa (CLES)